Redacţiunea Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate maĭ primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse Haasenstein & Volger* (*Otto Maas*), *Henric Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebergi*; în Budapesta: *A. V. Goldberger Anton Mezei Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 26)

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 144.—Anulŭ LIV. **Braşovŭ, Sâmbătă, Duminecă 30 Iunie (12 Iulie).** **1891.**

Din causa Sf. sĕrbătorĭ de mâne, diarulŭ nu va apăre până Lunĭ sera.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI".

Cu 1 Iulie 1891 stilŭ vechiu se deschide **nou abonamentŭ**, la care învitămŭ pe toţĭ amicii şi sprijinitorii foieĭ nóstre.

Preţulŭ abonamentuluĭ:

Pentru Austro-Ungaria: pe treĭ lunĭ 3 fl pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe treĭ lunĭ 10 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl., pe şése lunĭ 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe şése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face maĭ uşorŭ şi maĭ repede prin **mandate postale.**

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".

Braşovŭ, 28 Iunie v.

Cine ar fi credutŭ, că acum fanaticii din dieta ungară se vorŭ ridica şi în contra unui Guido Baussnern, care de unŭ şirŭ lungŭ de anĭ este slugă plecată a guvernului şi face parte din partida acestuia?

Pe temeiulŭ meritelorŭ căştigate de d-lŭ de Baussnern pe acéstă cale, a fostŭ elŭ numitŭ fişpanŭ la Făgăraşŭ de către ministrulŭ Szapary.

Se dice, că Sasii, carĭ într'unŭ timpŭ îlŭ escomunicaseră pe Baussnern, n'au vrutŭ sĕ-lŭ aibă ca fişpanŭ şi aşa ministrulŭ, vrêndŭ a le face pe voiă, l'au numitŭ fişpanŭ într'unŭ comitatŭ românescŭ.

Marţa trecută, d-lŭ Guido de Baussnern fŭ instalatŭ ca nou fişpanŭ în Făgăraşŭ. Cu ocasiunea acésta, dênsulŭ ţinŭ unŭ discursŭ, în care, pe lângă închinăciunile, ce le face în susŭ, a voitŭ sĕ arate şi conaţionalilorŭ sĕi Saşĭ, carĭ îlŭ numĕrau între fii perduţĭ ai neamului lorŭ, că elŭ a fostŭ Sasŭ, este Sasŭ şi va rĕmâné Sasŭ.

Am primitŭ unŭ raportŭ amĕnunţitŭ despre instalarea dela Făgăraşŭ, pe care ne pare însĕ rĕu, că nu l'am pututŭ publica în numĕrulŭ de astădĭ. In acestŭ raportŭ ni-se spune, că noulŭ fişpanŭ a disŭ între altele, că deşi a fostŭ candidatŭ de mai multŭ timpŭ pentru postulŭ de fişpanŭ, totuşĭ nicĭ-odată n'a speratŭ a fi numitŭ fişpanŭ tocmai în comitatulŭ Făgăraşului; a disŭ mai departe, că dênsulŭ de origine nu e Maghiarŭ, ci Sasŭ, şi că nicĭ-odată nu şĭ-a tăgăduitŭ şi nu-şĭ va tăgădui originea sa, dér că este cu trupŭ şi sufletŭ pentru idea de statŭ maghiarŭ ş. a.

Baussnern vrêndŭ astfeliu sĕ arate conaţionalilorŭ sĕi Saşĭ, că elŭ póte sĕ fiă şi Ungurŭ mare şi Sasŭ mare tot-odată, şĭ-a aprinsŭ numai paie în capŭ, căcĭ oposiţionalii din dietă s'au folositŭ de acéstă împrejurare, cu scopŭ de a discredita guvernulŭ în opiniunea publică maghiară.

Audiţĭ acolo! Unŭ fişpanŭ numitŭ de guvernulŭ ungurescŭ sĕ cuteze a dice, că elŭ nu este Maghiarŭ, ci Sasŭ de origine şi că va rĕmâné Sasŭ!

Deputatulŭ Pazmandy din stânga estremă a datŭ espresiune acestei uimirĭ, ce a cuprinsŭ pe fanaticĭ, strigândŭ între aplausele sgomotóse ale partidei sale: „Trebue sĕ protestămŭ de pe băncile acestea în contra acelei părerĭ, că în Ungaria potŭ sĕ esiste ómenĭ, carĭ s'au născutŭ aicĭ şi totŭ nu suntŭ Maghiarĭ!"

Scopulŭ interpelantelui a fostŭ, de a afla, în ce stă pretinsa înţelegere a guvernului cu Sasii din Ardealŭ, şi décă în adevĕrŭ Baussnern a fostŭ unŭ mijlocitorŭ pentru acéstă înţelegere şi a primitŭ după realisarea ei, ca rĕsplată, postulŭ de fişpanŭ la Făgăraşŭ?

„Trebue", dise elŭ, „sĕ ne clarificămŭ despre aceea, că óre suntŭ în Ungaria naţionalităţĭ în sensŭ politicŭ, că óre este cu putinţă, ca guvernulŭ ungurescŭ sĕ pacteze cu aceste naţionalităţĭ, că óre se póte numai şi recunósce aceea, că aceste naţionalităţĭ sĕ aibă conducĕtorĭ şi ómenĭ de încredere? Aşa credŭ, că nu"

D-lŭ deputatŭ din stânga póte crede ce vré. Ce sĕ credemŭ însĕ noi, când vedemŭ, că cei ce facŭ gura cea mai mare în dieta ungară acum nicĭ aceea nu mai vorŭ sĕ o recunóscă, că aicĭ mai trăescŭ şi naţionalităţĭ nemaghiare, carĭ au conducĕtorii lorŭ firescĭ?

N'a cutezatŭ ministrulŭ Szapary sĕ rĕspundă nicĭ unŭ cuvêntŭ la atacurile lui Pazmandy, prin carĭ denégă Nemaghiarilorŭ şi dreptulŭ de a se mărturisi ca ceea ce suntŭ. N'a cutezatŭ sĕ ia în apĕrare legile şi aşedămintele, carĭ suntŭ atacate de-opotrivă de acéstă fanatică opiniune, ce domnesce între deputaţii din dietă.

N'a cutezatŭ, dér nicĭ n'a vrutŭ, şi acesta este celŭ mai tristŭ lucru, ce trebue sĕ'lŭ constatămŭ astădĭ faţă cu nenorocitele pornirĭ ale şovinismului maghiarŭ.

Dér nu ne mirămŭ atâtŭ de fanatismulŭ lui Pazmandy, câtŭ ne mirămŭ de slăbiciunea ministrului Szapary, care în faţa unorŭ astfeliu de pretensiunĭ esagerate, carĭ denégă însĕ-şĭ basele legilorŭ esistente ungurescĭ. nu cutéză sĕ rĕspundă alta, decâtŭ că nu cunósce încă textulŭ oficialŭ alŭ vorbirei fişpanului Baussnern şi de aceea nu póte sĕ ia rĕspunderea pentru cele dise de elŭ.

Şi-a spălatŭ dér mânile, ca Pilatŭ, şi fórte bine au făcutŭ cei din stânga estremă, că l'au luatŭ în rîsŭ, dicêndŭ, că şi-a trimisŭ în comitatulŭ Făgăraşului unŭ astfelŭ de omŭ de încredere, încâtŭ nicĭ pentru discursul acestuia de instalare nu póte lua rĕspunderea.

Guvernulŭ a încercatŭ s'o dea măcarŭ cu Saşii din Ardealŭ pe o córdă mai lină, şi acum nu cutéză sĕ mărturisécă nicĭ atâta pe faţă de frica aşa disei „opiniunĭ publice maghiare", pe care o formézà Jidano-Maghiarii dela gazetele ungurescĭ şi deputaţii fanaticĭ din dietă!

Unde vomŭ ajunge, décă vorŭ merge lucrurile totŭ aşa?

In memoria
lui Mihailŭ Kogălniceanu.

Diarele ce le primimŭ din Bucurescĭ ne spunŭ, că înmormêntarea lui M. Kogălniceanu se va face Duminecă în Iaşĭ.

Nu putemŭ sĕ onorămŭ memoria marelui şi neuitatului bărbatŭ de statŭ alŭ Românilorŭ mai bine decâtŭ arătândŭ în ajunulŭ înmormêntării sale, cum a simţitŭ, cum a cugetatŭ, şi cum a nisuitŭ elŭ pentru neamulŭ sĕu iubitŭ dela Dunăre, Nistru şi Carpaţĭ.

Mai întêi vomŭ reproduce partea cea mai de căpetenia din memorabilulŭ discursŭ alŭ lui M. Kogălniceanu, ţinutŭ în camera română la 5 Decembre 1890.

Acestŭ discursŭ precum şi vorbirea sa dela 7 Decembre le-a publicatŭ M. Kogălniceanu într'o broşură înainte cu vreo 6 sĕptĕmânĭ. „Aceste vorbirĭ şi scrisórea ce am adresat'o Regelui Carolŭ cu ocasiunea jubileului dela 10 Maiu, cuprindŭ testamentulŭ meu politicŭ" dise ilustrulŭ bărbatŭ de statŭ către Directorulŭ foiei nóstre.

Eată dér ce lasă M. Kogălniceanu viitórelorŭ generaţiunĭ din România liberă şi independentă dreptŭ moştenire spirituală şi dorinţă fierbinte pentru viitorŭ.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Cei trei fraţĭ.

— Poveste. —

A fostŭ odată unŭ tată, care avea trei feciorĭ. Avere n'avea alta decâtŭ unŭ plugŭ şi nu făcea alt-ceva nimicŭ decâtŭ munca câmpului. A muncitŭ omulŭ de şĭ-a hrănitŭ copii şi i-a crescutŭ şi i-a făcutŭ marĭ, ér când a'mbĕtrânitŭ, de n'a mai pututŭ munci şi a vĕdutŭ că i-se apropie sfĕrşitulŭ, a chematŭ pe copii la patulŭ lui şi le-a disŭ: Dragii tatei, iacătă eu suntŭ bĕtrânŭ şi vĕdŭ că mi-s'a apropiatŭ ciasulŭ morţii; în urma mea n'am sĕ vĕ potŭ lăsa altă avere decâtŭ plugulŭ, pe care îlŭ şciţĭ; luaţi-lŭ şi voi, sĕ-lŭ stricaţĭ şi sĕ daţĭ sĕ vĕ facă din elŭ trei cóse, sĕ vĕ hrăniţĭ cu ele şi sĕ mĕ pomeniţĭ.

Bĕtrânulŭ închise ochii, ér feciorii lui l'au plânsŭ şi l'au îngropatŭ şi după ce l'au îngropatŭ s'au gânditŭ la vorbele tată-sĕu sĕ facă precum lĭ-a lăsatŭ cu limbă de mórte. Ia ei ferulŭ plugului, mergŭ cu elŭ la unŭ ferarŭ şi dă de le face trei cóse şi după ce li-le face, le ia în spinare şi plécă cu ele la lucru. Mergŭ ei aşa din locŭ în locŭ şi erau tare sĕracĭ, şi până dă de unŭ câmpŭ cu pâne, unŭ câmpŭ neîngrijitŭ. Cum dă ei de câmpulŭ acela şi cum îlŭ vĕdŭ aşa neîngrijitŭ îşĭ gândescŭ sĕ se apuce ei de elŭ sĕ-lŭ grijéscă, şi începŭ sĕ-lŭ coséscă. Ei de diminéţă nu mâncaseră nimicŭ în diua aceea şi erau morţĭ de fóme, dér de lucru totŭ nu se lăsa. Când era pe la amédĭ, numai étă vede, că vine o furtună mare şi unŭ norŭ grosŭ şi din norŭ se arată unŭ smeu şi-i întrébă: Ce faceţĭ voi aicĭ, băeţĭ? — Lucrămŭ. — Cine v'a pusŭ? — Nimenea, noi ne-amŭ pusŭ; amŭ vĕdutŭ că câmpulŭ e negrijitŭ şi ne-amŭ apucatŭ sĕ-lŭ grijimŭ noi . . . Smeulŭ apoi îi întrébă: Mâncat'aţĭ voi ceva? — Nu, rĕspundŭ ei. — Haideţĭ dară şi mâncaţĭ şi pe urmă veniţĭ şi vĕ apucaţĭ ér de lucru, şi smeulŭ plécă înainte, ér copii după dênsulŭ, până ajungŭ la palatulŭ smeului. Acolo fratele celŭ micŭ dise: Fraţilorŭ, noi sĕ nu mai mergemŭ cu smeulŭ; sĕ ne'ntórcemŭ mai bine îndĕrĕtŭ, că elŭ are sĕ ne dea carne de omŭ sĕ mâncămŭ şi sânge de omŭ sĕ bemŭ . . . Dér ceilalţĭ doi fraţĭ dicŭ: Haide sĕ mergemŭ sĕ mâncămŭ, că mie mi-e fóme de nu mai potŭ; sĕ ne deie şi focŭ, şi focŭ aşĭ mânca, că nu mai potŭ de fóme. — Bine, dise atuncĭ fratele celŭ micŭ, care era şi cam nesdrăvanŭ, décă voi vreţĭ sĕ mâncaţĭ, atuncĭ mâncaţĭ voi; ér décă vĕ va întreba, că eu de ce nu mănâncŭ, sĕ spuneţĭ că în viéţa mea carne nu mănâncŭ, nicĭ vinŭ nu beau.

Aşa s'au dusŭ înlăuntru cu toţii şi cei doi fraţĭ au mâncatŭ, ér celŭ micŭ nu, ci avea o cojiţă de mămăligă uscată de trei dile în sînŭ, a scos-o, a mâncatŭ din ea, şi a mai şi lăsatŭ, ér cândŭ l'a întrebatŭ smeulŭ, că de ce nu mănâncă şi elŭ carne, a spusŭ şi elŭ şi fraţii lui precum se înţeleseseră şi smeulŭ a credutŭ. Atuncĭ după ce au mâncatŭ şi-au luatŭ éră drumulŭ la câmpŭ şi s'au apucatŭ éră pe lucru şi lucréză până séra, când éră vine furtuna şi norulŭ cela şi cu elŭ éră vine smeulŭ şi le dice: Haideţĭ şi mâncaţĭ şi vĕ culcaţĭ şi mâine sĕ vĕ apucaţĭ éră de trébă. Smeulŭ pleacă înainte ér cei trei fraţĭ după elŭ în urmă. Dér celŭ mai micŭ éră le dice: Fraţilorŭ, haideţĭ sĕ ne întórcemŭ îndĕrĕtŭ şi sĕ nu mai mergemŭ că elŭ în astă séră are sĕ ne omóre.... Dér ceilalţĭ doi fraţĭ îi rĕspundŭ: Da, tu şcii multe. — Bine, dise elŭ, haideţĭ atuncĭ, dér sĕ fiţĭ deşteptĭ. S'au dusŭ acolo la smeu în palatulŭ lui, au mâncatŭ şi s'au culcatŭ.

Smeulŭ avea trei fete de 'mpĕratŭ furate de micĭ dela părinţii lorŭ şi crescute de elŭ. Sara le culca pe fete cu capulŭ la părete, ér celorŭ trei feciorĭ le-a spusŭ sĕ nu dórmă cu capulŭ la părete fiind-că e umedŭ şi trage. Smeulŭ în urmă s'a dusŭ şi s'a culcatŭ; totŭ aşa şi cei doi fraţĭ mai marĭ cum au pusŭ capulŭ pe perină au şi adormitŭ ca morţĭ. Dér fratele celŭ mai micŭ a rĕmasŭ treazŭ şi a luatŭ séma cum face smeulŭ tótă treaba, cum închide uşile şi tóte celea, apoi a vĕdutŭ şi care e puterea smeului şi l'a păzitŭ până a adormitŭ şi s'a dusŭ de i-a furatŭ biciulŭ, că într'asta îi sta puterea; ér de fraţii lui s'a ascunsŭ, că i-l'a furatŭ. Pe urmă a luatŭ pe fraţii lui şi i-a pusŭ în loculŭ fetelorŭ şi acestora le-a pusŭ căciulile lorŭ în capŭ şi le-a pusŭ în patulŭ lorŭ cu capulŭ la margine şi apoi s'a culcatŭ şi elŭ. Pe la medulŭ nopţii smeulŭ se deştéptă, vine unde durmiau fetele şi credêndŭ, că suntŭ cei trei feciorĭ, se furişéză frumuşelŭ şi le taie capetele, apoi se duse éră şi se culcă. Atuncĭ băiatulŭ celŭ micŭ deştéptă pe fraţii lui şi arĕtându-le fetele, le dice:

M. Kogălniceanu ḑice în discursulŭ sĕu dela 5 Decemvre 1890:

I-am auḑitŭ pe tinerĭ ḑicêndŭ: noi suntemŭ tinerĭ, cu noi este viitorulŭ; noi bĕtrânii mai multŭ decâtŭ orĭ cine dorimŭ sĕ vedemŭ tinerii intrândŭ în viéţa publică, ajunşĭ în capulŭ trebilorŭ ţĕrei; însĕ cu condiţiune, ca sĕ se arăte ţĕrei ca barbaţĭ de caracterŭ, statornicĭ în iubirea ţĕrei, neclintiţĭ în credinţele lorŭ pentru patriă şi libertate, după cum şi noi le-amŭ iubitŭ în tinereţele nóstre. (Aplause.) Noi nu avemŭ pretenţiunea de a susţine, că numai noi bĕtrânii amŭ făcutŭ totŭ ce este bunŭ în acéstă ţéră, că totulŭ este desĕvêrşitŭ în România, că nu mai este nimicŭ de îndreptatŭ, de făcutŭ în acéstă ţéră. Din contră, noi credemŭ că este încă multŭ de făcutŭ; că dér trebuescŭ încă multă forţă, multă stăruinţă, multe sacrificii, pentru a aduce România la îndeplinirea destinatelorŭ sale; şi aceste sarcinĭ incumbă tineretului. De aceea, înainte de a închide ochii, ne căutămŭ succesorĭ în marea cale întreprinsă de noi bĕtrânii; şi când între aceştia găsimŭ, precum şi găsimŭ, caractere sdravene, tinerĭ cu talentŭ şi cu hotărîre, carĭ sĕ ne întrécă în iubirea ce am avutŭ pentru ţéră şi libertate, unulŭ după altulŭ murimŭ mulţămiţĭ, în certitudinea, că lăsămŭ după noi vrednicĭ moştenitorĭ, luptătorĭ cu caractere, fiă ei liberali, fiă ei conservatorĭ, pentru că credemŭ, că numai caracterele potŭ rădica şi păstra instituţiunile şi chiar existenţa acestei ţĕrĭ. (Aplause). A! Insĕ noi în privinţa caracterelorŭ, ḑicŭ unii tinerĭ, nu le putemŭ servi de modelŭ; fiă şi aşa. Nu noi ne putemŭ apĕra pe înşi-ne; dér avemŭ pe alţii a vĕ da dreptŭ modelŭ. Aceştia suntŭ morţĭ; şi pentru dênşii ura şi pasiunile s'au stinsŭ.

Ia uitaţi-vĕ la aceste busturĭ, carĭ împodobescŭ acéstă Cameră; ele ne păstréză trăsăturile marilorŭ noştri bărbaţĭ, liberalĭ şi conservatorĭ. Étă C. Rosetti, revoluţionarŭ tótă viéţa sa, dér caracterŭ statornicŭ în urmărirea idealului sĕu. Priviţĭ pe Iónŭ Câmpineanu, boerŭ şi liberalŭ, patriotŭ totd'auna, care şi-a cheltuitŭ averea pentru desvoltarea luminilorŭ în poporulŭ sĕu. Priviţĭ pe Barbu Catargi, reacţionarŭ, care, combătêndŭ emanciparea clăcaşilorŭ, nu se gena de a ḑice, că braţele ţĕranului erau capitalulŭ proprietarului; dér altmintrelea partisanŭ înfocatŭ alŭ parlamentarismului, pururea consecuentŭ cu sine, şi care a muritŭ victima convincţiunilorŭ sale; Costache Negri, decanulŭ liberalilorŭ din Moldova, care, de şi în modŭ greşitŭ, voia ca fiăcare ţĕranŭ sĕ aibă bucata sa de pămêntŭ. In adunarea mumă din 1857, când elŭ nu a găsitŭ 12 deputaţĭ, carĭ sĕ-i susţină propunerea, elŭ se scoborî dela biroulŭ preşedinţei Camerei şi'şĭ luà de susţiitorĭ 12 ţĕranĭ. Bĕtrânulŭ Conachi 'i-a fostŭ oferitŭ tótă averea sa ca fiu adoptivŭ, numai ca sĕ'şĭ schimbe numele; elŭ refusà, şi murì sĕracŭ, dér totŭ Negri; Grigore Cantacuzino, care îşĭ aducea aminte, că era boerŭ, numai când se atingea de apĕrarea drepturilorŭ ţĕrei sale.

Cum vedeţĭ, d-lorŭ, avemŭ caractere de recomandatŭ tinerimei. Numai caracterele dér sĕ le recomandămŭ şi sĕ le căutămŭ. Aceştia singurĭ potŭ fi fala şi tăria acestei ţĕrĭ. Transfugii, fluturii politicĭ, carĭ în tótă ḑiua îşĭ schimbă culcuşulŭ, orĭ câtŭ tălentŭ ar avea, nu vorŭ puté nicĭ odată sĕ-i înlocuiéscă, spre binele acestei ţĕrĭ.

Percurgeţĭ paginele acestei ţĕrĭ, şi pururea veţĭ găsi, că numai caracterele au salvatŭ şi menţinutŭ acéstă ţéră; posteritatea şi astăḑĭ păstréză cu recunoscinţă numele marilorŭ noştri patrioţĭ. Dela fondarea Principatelorŭ, naţiunea a fostŭ în continuu în luptă cu Domnii; Domnii voiau sĕ guverneze singurĭ, cu sabia ţinêndŭ locŭ de lege. Pururea în vechile nóstre Adunărĭ obştescĭ s'au găsitŭ ómenĭ de caracterŭ, boerĭ, carĭ au resistatŭ poftelorŭ Domnescĭ; şi adesea ei au plătitŭ cu capulŭ acéstă resistenţă. Lăsaţi-mĕ sĕ vĕ spunŭ unŭ singurŭ nume dintre aceştĭ marĭ luptătorĭ: *Mironŭ Costinŭ.* Unŭ altŭ mare caracterŭ a fostŭ Lupu Costache; în vremea când Moldova după fugirea lui Cantemirŭ, era dată pradă ordiilorŭ ienicerescĭ, Lupu Costache, dusŭ în tabăra Sultanului, n'a şovăitŭ unŭ singurŭ minutŭ. Nicĭ frica vieţei nu i-a slăbitŭ puterea de sufletŭ; fixândŭ dreptŭ în ochĭ pe biruitorulŭ lui Petru celŭ mare, pe acelŭ care ameninţa sĕ prefacă în cenuşe pe haina, pe trădătórea Moldovă, elŭ îi riposta cu glasŭ tare: Moldovenii nu suntŭ hainĭ: trădătorĭ suntŭ acei carĭ au sfăşiatŭ drepturile acestei ţĕrĭ! Elŭ a impusŭ Padişahului; elŭ fù numitŭ caimacanulŭ ţĕrei. Dér curândŭ cruḑimea luà loculŭ blândeţei; şi Lupu Costache la uşa cortului Marelui Vizirŭ, fù tăiatŭ în bucăţĭ . . . . Cu venirea fanarioţilorŭ au căḑutŭ caracterele bărbaţilorŭ noştri de Statŭ. Nu mai era în acéstă ţéră nicĭ legĭ, nicĭ libertăţĭ. Dela tronŭ purcedeau abusurile cele mai marĭ. Acésta ne-a făcutŭ, ca în 1856 sĕ ceremŭ unŭ prinţŭ străinŭ. Şi când amŭ ḑisŭ noi acestŭ mare cuvêntŭ, credeţĭ d-vóstră că ţéra l'a votatŭ orbesce şi cu uşurinţă? Nu! Şi în Bucurescĭ, şi Iaşĭ, amŭ întrunitŭ ca într'unŭ mănunchĭ strînsŭ legatŭ, formândŭ totulŭ, amŭ întrunitŭ, ḑicŭ, acele aşa ḑise cincĭ puncturĭ ale dorinţelorŭ naţiunei.

Daţi-mĭ voiă sĕ vi-le cetescŭ astfelŭ cum ele au fostŭ formulate în propunerea de unire, cetită de mine la tribuna Adunărei mumă din Iaşĭ, în ḑiua de 7 Octombre 1857:

I. Respectarea drepturilorŭ Principatelorŭ, şi în deosebĭ a autonomiei lorŭ, în cuprinderea vechilorŭ lorŭ capitulaţii, încheiate cu Inalta Pórtă în anii 1393, 1460, 1511 şi 1634.

II. Unirea Principatelorŭ într'unŭ singurŭ Statŭ, sub nume de România.

III. Prinţŭ străinŭ cu moştenirea tronului, alesŭ dintr'o dinastia domnitóre de ale Europei, şi ai cărui moştenitorĭ sĕ fie crescuţĭ în religia ţĕrei.

IV. Neutralitatea pămêntului Principatelorŭ.

V. Puterea legiuitóre încredinţată unei obştescĭ Adunărĭ în care sĕ fiă representate tóte interesele naţiei.

Aceste puncte au fostŭ votate în ambele Adunărĭ; aceste puncte erau creḑulŭ politicŭ, erau evangelia unirei Principatelorŭ.

Étă ce ḑicea în considerante pentru punctulŭ alŭ patrulea:

„Luândŭ în privire, că pentru ca Prinţulŭ străinŭ sĕ pótă împlini totŭ ce ar aştepta dela dênsulŭ şi ţéra şi Europa, este trebuinţă ca elŭ sĕ fiă înconjuratŭ de tóte garanţiile de pace şi de putere, şi sĕ fiă asiguratŭ în contra pericolelorŭ din afară şi în contra turburărilorŭ din lăuntru;

„Că pericolele din afară se potŭ înlătura numai prin *neutralitatea* pămêntului Principatelorŭ, neutralitate recunoscută în principiu prin art. 26 şi 27 ale tratatului de Parisŭ;

„Că turburările din lăuntru se potŭ depărta, numai întru câtŭ Domnitorulŭ va căuta puterea sa în însăşĭ ţéra, şi va ocârmui după legĭ făcute de către însăşĭ ţéra;

„Luândŭ în privire că după vechiulŭ obiceiu, pururea şi sub tóte guvernele, puterea legiuitóre în Principate a fostŭ încredinţată *unei Adunărĭ obşteştĭ* care mai multŭ séu mai puţinŭ a representatŭ ţéra;

„Că acéstă Adunare, pentru ca sĕ fiă bine primită, pentru ca legile votate de ea sĕ aibă tótă puterea morală, ea trebue sĕ fiă astfeliu compusă, încâtŭ sĕ cuprindă în sînulŭ ei tóte marile interese ale naţiei".

Étă, d-lorŭ, pentru mine cheia bolţei edificiului nostru naţionalŭ şi constituţionalŭ. Ţéra a datŭ Domnului Tronulŭ de pe care elŭ sĕ represinte şi în afară şi în lăuntru Suveranitatea Majestăţei poporului românŭ. Nu i-a datŭ însĕ lui singurŭ şi ocârmuirea ţĕrei. Noi cei din 1857 şi cei de astăḑĭ voimŭ, ca Regele sĕ fiă ca o provedinţă d'asupra tuturorŭ partidelorŭ, d'asupra tutulorŭ certelorŭ şi urelorŭ nóstre, priveghiândŭ ca legile sĕ fiă unŭ adevĕrŭ pentru toţĭ, — şi mai alesŭ ca nu cei dela putere sĕ sfărâme pe adversarii lorŭ, — aşa cum face regina Engliterei şi regele Belgiei. Acesta era idealulŭ nostru alŭ tutulorŭ, şi liberalĭ şi conservatorĭ. Aşa este, d-le Catargi? Noi amŭ ajunsŭ sĕ avemŭ autonomia ţĕţii, am realisatŭ unirea ţerilor, am ajunsŭ sĕ avem independenţa încoronată cu Regalitatea, mulţămită sângelui vĕrsatŭ alŭ fiilorŭ noştri pe câmpiile bulgare. In fine amŭ realisatŭ cele dintâiu patru puncte ale dorinţelorŭ nóstre naţionale. Dér a mai rĕmasŭ încă punctulŭ alŭ cincilea, ca ţéra sĕ fiă ocârmuită prin ea însăşĭ şi prin legĭ libere votate de dênsa; ce va sĕ ḑică acésta? Va sĕ ḑică că ţéra sĕ fiă stăpână pe destinele ei şi în afară şi în lăuntru, că guvernulŭ ţĕrei sĕ isvoréscă din Parlamentŭ, şi prin ómenii aleşĭ de ţéră. Acéstă va sĕ ḑică, că ţéra nu voiesce guverne carĭ sĕ-şĭ facă maiorităţĭ, ci maiorităţĭ, carĭ sĕ dea guverne!

Étă acum, care este credeulŭ politicŭ alŭ marelui bărbatŭ de statŭ faţă cu causa nóstră a Româniloru de dincóce de Carpaţĭ.

Scimŭ, că M. Kogălniceanu a adresatŭ directorului „Gazetei" cu ocasiunea jubileului de 50 de anĭ alŭ fóiei nóstre o scrisóre, care a fostŭ publicată în numĕrulŭ nostru festivŭ de atuncĭ şi care desfăşură acelŭ credeu politicŭ. Étă-o:

Iubitulŭ meu Domnŭ şi amicŭ,
Onorabile Dr. Aurel Mureşianu!

Vechiu colaboratorŭ alŭ „Gazetei Transilvaniei," încă de pe la anii 1839—49, permite-mĭ a-ţĭ adresa felicitările mele sincere şi connaţionale, cu ocasiunea iubileului de 50 de anĭ alŭ esistenţii *veteranului ḑiaristicei române.*

Şi eu în acestŭ anŭ serbezŭ între ai mei jubileulŭ de 50 de anĭ de viéţă politică.

In acestŭ lungŭ timpŭ de cincĭdecĭ de anĭ nu odată m'am întâlnitŭ cu luptătorii Mureşenĭ, deşi aflându-ne în ţĕrĭ politicŭ despărţite nu odată amŭ simpatisatŭ şi amŭ lucratŭ împreună, căcĭ şi unii şi alţii amŭ avutŭ şi amŭ urmăritŭ acelaşĭ scopŭ: *apărarea şi întărirea naţionalităţii române, fiă dincolo fiă dincóce de Carpaţĭ.*

Câte evenimente s'au petrecutŭ în ţerile nóstre în acésta jumĕtate de secolŭ!

Câte lupte amŭ susţinutŭ, câtŭ curajŭ s'a arătatŭ, câtă abnegaţiune amŭ

Haideţĭ fraţilorŭ sĕ fugimŭ, că noi era sĕ fimŭ ăştia şi somnuroşĭ îşĭ ia căciulile din capulŭ fetelorŭ şi ghetele la subţióră, ér celŭ micŭ dă cu biciulŭ în uşă, uşa se deschide şi ei esŭ afară. Când au eşitŭ ei afară, s'a deşteptatŭ şi smeulŭ şi cum i-a vĕḑutŭ le-a ḑisŭ: Ah, feciorĭ de lele ce sunteţĭ, fetele mi-aţĭ mâncatŭ şi puterea mĭ-aţĭ luatŭ. — Dară celŭ micŭ, care-i luase puterea, adecă biciulŭ, îi ḑise: Şi capulŭ tĕu am sĕ-lŭ iau.

După ce au eşitŭ dela uşă, trebuia sĕ trécă peste focŭ, că era unŭ focŭ mare, care încunjura şi păzia palatulŭ smeului; dér ei au pututŭ sĕ-lŭ trécă, fiindcă feciorulŭ celŭ micŭ, celŭ năsdrăvanŭ, a datŭ cu biciulŭ în elŭ şi aşa l-au pututŭ trece. Ajungêndŭ afară, plécă ei pe câmpŭ şi mergŭ, mergŭ înainte. Pe unde mergeau ei, ómenii se uitau la dênşii şi ei se mirau şi se'ntrebau unii pe alţii, că de ce se uită lumea la ei, ce au pe ei. Şi s'au uitatŭ unii la alţii şi au vĕḑutŭ, că n'au nimicŭ. Tocmai trecea pe acolo şi împĕratulŭ şi a 'ntrebatŭ şi elŭ, că de ce se uită lumea aşa la ei? şi i-s'a rĕspunsŭ, că: de atâţia marĭ de anĭ de ḑile nu póte trece o pasere pe acolo şi ei trecŭ. Atuncĭ împĕratulŭ a ḑisŭ sĕ-i trimită a doua ḑi la elŭ. A doua ḑi s'au dusŭ cei trei feciorĭ la împĕratŭ şi împĕratulŭ după ce a vorbitŭ cu ei, nu i-a mai lăsatŭ de acolo, i-a ţinutŭ la elŭ şi le-a datŭ slujbe.

Fratele celŭ micŭ căpĕtase o slujbă mai bună şi era şi mai iubitŭ de 'mpĕratŭ, că era mai deşteptŭ şi de aceea ceilalţĭ doi fraţĭ au prinsŭ nĕcazŭ pe elŭ şi au începutŭ sĕ-lŭ pârască la împĕratŭ cu felŭ de felŭ de lucrurĭ, ca sĕ-lŭ pérdă. Aşa s'apucă ei şi ḑicŭ către împĕratulŭ, că fratele lorŭ s'a lăudatŭ, că elŭ póte sĕ aducă calulŭ smeului. Impĕratulŭ cum aude, îlŭ chiamă la elŭ şi i ḑice:

Am auḑitŭ că te-ai lăudatŭ, că poţĭ sĕ-mĭ aducĭ calulŭ smeului, sĕ faci bine şi sĕ-ţĭ împlinescĭ lauda. Feciorulŭ celŭ micŭ a 'nceputŭ sĕ plângă şi sĕ ḑică: Innălţate împĕrate, cum aşĭ fi pututŭ eu sĕ mĕ laudŭ cu aşa ceva, că eu abia amŭ eşitŭ din focŭ! Dér împĕratulŭ rĕspunse: De nu-mĭ aducĭ calulŭ smeului, îţĭ taiu capulŭ. Ce sĕ facă elŭ ca sĕ nu-i taie capulŭ? îşĭ ia biciulŭ şi plecà. Trece peste focŭ şi ajunge la palatulŭ smeului, la calulŭ lui. Calulŭ cum îlŭ vede începe sĕ bată, sĕ necheze şi sĕ ḑică: Sai, stăpâne, că feciorulŭ de lele mĕ fură. Atuncĭ smeulŭ a venitŭ cu bucuriă ca sĕ-lŭ prindă, dér când a venitŭ smeulŭ, feciorulŭ cum era năsdrăvanŭ, se face o furnicuţă mică şi smeulŭ îlŭ caută, dér nu vede pe nimenĭ, şi plécă, ér funicuţa se face éră omŭ. A doua óră éră şi a treia-óră totŭ aşa plecà smeulŭ negăsindu-lŭ, şi când ḑise dup'aceea calulŭ că-lŭ fură feciorulŭ de lele, smeulŭ nĕcăjitŭ ḑise: lasă sĕ te fure. Fratele celŭ micŭ când vede aşa, ia calulŭ, deschise foculŭ şi plecà cu elŭ. Atuncĭ smeulŭ s'a priceputŭ, se duce la calŭ, vede că e furatŭ şi vede pe feciorŭ cum mergea cu elŭ şi-i strigà: „Ah, feciorŭ de lele, fetele mĭ-ai mâncatŭ, puterea mĭ-ai luatŭ, şi calulŭ mĭ-ai furatŭ! „Dér feciorulŭ merge înainte cu calulŭ şi-lŭ duce la 'mpĕratulŭ. Atuncĭ împĕratulŭ când a vĕḑutŭ, mai multă bucuriă a avutŭ de elŭ şi elŭ şi mai multŭ l'a iubitŭ. De aceia ceilalţĭ doi fraţĭ ai lui s'au ganditŭ la altcevá. Iară mergŭ la împĕratulŭ sĕ-i spunŭ: Smeulŭ are o cloşcă cu pui de aurŭ şi fratele nostru celŭ micŭ s'a lăudatŭ că elŭ ţi o póte aduce împĕrăţiei tale. Fratele celŭ micŭ, neavêndŭ ce face, iar şi-a luatŭ biciulŭ, face ce face şi vine cu cloşca la picióreIe împĕratului şi împĕratulŭ cu atâtŭ mai multŭ l'a iubitŭ.

Atuncĭ fraţii lui se gândescŭ la una şi mare şi ḑicŭ către împĕratulŭ, că fratele lorŭ îi póte aduce chiar şi pe smeu décă va vrea elŭ. Impĕratulŭ cum aude îlŭ chiamă la elŭ şi-i ḑice: De nu-mĭ aducĭ pe smeu, să şcii că'ţĭ taiu capulŭ, şi mai multe nu'sŭ. Feciorulŭ celŭ micŭ a 'nceputŭ sĕ se'ntristeze: Tóte ca tóte, dér pe smeu cum potŭ eu sĕ'lŭ aducŭ? Apoi décă a vĕḑutŭ că nu-i scăpare, şĭ-a luatŭ inima 'n dinţĭ, şĭ-a luatŭ biciulŭ şi a plecatŭ.

Se face elŭ unŭ unchiaşŭ bĕtrânŭ-bĕtrânŭ şi merge până la smeu. Acolo începe sĕ facă sgomotŭ, sĕ adune cercurĭ şi dóge şi sĕ le 'nchege unele de altele. Smeulŭ când aude sgomotŭ vine şi elŭ şi-lŭ întrébă: Ce facĭ moşule? — Uită-te ce facŭ nepoate, vreau sĕ'mĭ facŭ unŭ butoiu ca sĕ trecŭ foculŭ, că suntŭ bĕtrânŭ şi m'a aruncatŭ unŭ feciorŭ de lele aci şi nu potŭ scăpa. — Atuncĭ smeulŭ i-a ḑisŭ: Fă-ţĭ şi scapă, că şi eu am păţitŭ cu unŭ feciorŭ de lele... Unchiaşulŭ după ce'şĭ face butoiulŭ chiamă pe smeu: Vino de te bagă în elŭ şi-lŭ încércă, sĕ veḑĭ, décă ţine, că mĭ-e témă sĕ nu cadŭ în focŭ. Smeulŭ intră 'n butoiu şi cum se umflă odată, prafŭ se face butoiulŭ şi atuncĭ ḑice:

desvoltată, câte sacrificii amŭ făcutŭ şi noi şi voi, séu mai bine ḑicêndŭ noi împreună!

Noi Românii de dincóce de Carpaţi amŭ fostŭ mai fericiţi decâtŭ voi Românii de sub coróna Habsburgilorŭ.

Noi ne-amŭ vĕḑutŭ visulŭ cu ochii! Amŭ ajunsŭ a fi unŭ statŭ liberŭ şi independentŭ. Ocupămŭ aḑi unŭ locŭ respectabilŭ între naţiunile de sine stătătóre. Suntemŭ stăpânĭ pe destinele nóstre, şi viitorulŭ nostru atârnă numai de noi; de inteligenţa, de prudenţa, de energia ce vomŭ sci a desvolta în mijloculŭ pericolelorŭ ce ne-arŭ ameninţa.

Voi iubiţii noştrii fraţi de peste Carpaţi a-ţi dobânditŭ multŭ, a-ţi progresatŭ pe têrêmulŭ culturei naţionale, şi acésta în mare parte mulţumită *„Gazetei Transilvaniei“*; dêr n'aţi ajunsŭ încă acolo unde trebue sĕ ţinteze ori ce naţiune mândră de sângele ce curge în vinele sale, şi mai alesŭ *naţiunea română, urmaşa poporului împĕrată*.

Spre a ajunge la acestŭ scopŭ măreţŭ, mai trebuescŭ încă multe sforţări, multe sacrificii, multă prudenţă politică şi mai pre susŭ de tóte unire, *unire deplină între voi, unire în cugetŭ, unire în simţiri*, cum ḑicea nemuritorulŭ vostru bardŭ naţionalŭ.

Dreptulŭ nu pere niciodată, mai alesŭ când elŭ are apĕrători ca voi curagioşii fii ai Carpaţilorŭ, cari în mijloculŭ persecuţiunilorŭ, alŭ restristelorŭ, aţi sciutŭ a susţine pe *valorósa* „Gazetă a Transilvaniei“, ce a fostŭ şi este nu numai marea vóstră înainte-luptătóre, dêr şi însăşi analele admirabilelorŭ vóstre acte pentru susţinerea şi desvoltarea naţionalităţii române în timpŭ de jumĕtate de seculŭ. Noi Românii din regatulŭ românescŭ unŭ minutŭ n'amŭ fostŭ, unŭ minutŭ nu suntemŭ fără a împărtăşi durerile vóstre pentru asigurarea naţionalităţii române, acolo unde Dumneḑeu şi Divulŭ Traianŭ au împlântat'o, căci scimŭ că atunci când — *(dêr acésta nu va fi)* — când naţionalitatea română ar fi stinsă peste Carpaţi, nici noi Românii de dincóce de Carpaţi nu vomŭ avé propria nóstră esistenţă naţională asigurată!

Cu toţii simţimŭ, în inima fiă-cărui din noi esistă dêr durerea de a vedé politica greşită şi funestă ce se urmăresce în contra Românilorŭ de cătră concetăţenii voştri Maghiari, politică mai înainte de tóte funestă însuşi statului Ungarŭ!

Totŭ-déuna am avutŭ simpatii vii pentru naţiunea maghiară, dêr asemenea pururea am deplânsŭ linia de purtare a o mare parte de Maghiari cătră Românî concetăţenĭ ai lorŭ; sentimentele mele au corĕspunsŭ pururea actelorŭ mele. Când în 1868 — suntŭ acum douĕ-ḑecĭ de ani — am visitatŭ parlamentulŭ Ungariei, câte capete am recunoscutŭ, care în 1860 se refugiară în Moldova şi pe care eu prim-ministru alŭ lui Cuza-Vodă le-am refusatŭ găḑilorŭ guvernului absolutistŭ, ce atunci domnea în Buda-Pesta ca şi în Viena.

Când prefectulŭ de Galaţi, în 1860, voia sĕ predée consulului austriacŭ pe refugiaţii Vidász şi Berzenczey, comitele Săcuilorŭ, şi când aceştia érna îmbrăcaţi numai cu unŭ atila de véră au venitŭ la Iaşi, eu pe rĕspunderea mea le-am datŭ unŭ sauf-conduit, i-am îmbrăcatŭ cu însĕşi blanele mele, şi în trăsura mea i-am înapoiatŭ la Galaţi, unde au urmatŭ a petrece în linişte sub protecţiunea drapelului românŭ, cu tóte protestaţiunile şi ameninţările representantului Austriei.

Acéstă linie de purtare ospitalieră mi-a fostŭ dictată prin credulŭ politicŭ ce'lŭ profesezŭ şi astăḑi, că acei cari predică înfrăţirea tuturorŭ popórele Ungariei, prin egala îndrituire şi respectarea drepturilorŭ naţionalităţilorŭ nemaghiare de sub coróna sântului Stefanŭ, lucrézŭ pentru întărirea şi înflorirea statului Ungariei; şi din contră acei ce împilézŭ pe Românî, acei ce voiescŭ a stinge naţionalitatea română din Ardélŭ şi Bănatŭ suntŭ mai multŭ duşmanii presentului şi viitorului Ungariei, decâtŭ ai insuşi Românilorŭ.

In aceste sentimente, care credŭ că curêndŭ séu târḑiu — vorŭ fi împărtăşite nu numai de adevĕraţii ómeni de statŭ ai Ungariei, dêr şi de adevĕraţii ei diarişti, vĕ reînoiescŭ felicitările mele, urările mele căldurose şi sincere la frumósa vóstră sĕrbare!

Regretŭ din sufletŭ că nu sunt decâtŭ cu inima în mijloculŭ acelora ce serbéză jubileulŭ „Gazetei Transilvaniei.“

Ca conclusiune dorescŭ, ca „Gazeta“ sĕ ajungă la jubileulŭ sĕu de 100 de ani!

Facă Dumneḑeu şi energia vóstră, ca acelŭ jubileu sĕ se serbeze în mijloculŭ unei naţiuni fericite, adecă ajunse la culmea împlinirei dreptelorŭ sale aspiraţiuni! Numai astfelŭ naţiunea română de peste Carpaţi, alăturea cu naţiunea maghiară, avêndŭ ambele acelea-şi drepturi şi îndatoriri, va lucra împreună la întărirea şi gloria patriei comune: *Ungaria devenită atunci aliata României!*

Kogălniceanu.

CRONICA POLITICĂ.

— 28 Iunie (10 Iulie).

La 8 Iulie s'au terminatŭ în dieta ungurésca desbaterile generale asupra proiectului de lege pentru **reforma administraţiunei**. Ministrulŭ Szapary a declaratŭ, că numai decâtŭ va trece la desbaterile speciale, ce se vorŭ continua apoi ne'ntreruptŭ. După cum se prevede, aceste desbateri vorŭ dura până în tómnă târḑiu.

— In şedinţa dela 8 Iulie a dietei unguresci, deputatulŭ *Szederkényi Nándor* a vorbitŭ şi despre **cestiunea naţionalităţilorŭ**. Elŭ se plânse, că Slovacii din nordulŭ Ungariei nu sciu vorbi nici o bócă unguresce. Intrebându-i deputatulŭ ungurŭ, că de ce nu vrĕu sĕ înveţe unguresce, nisce Slovaci i-au rĕspunsŭ, că n'au lipsă sĕ învete, pentru-că *în Ungaria potŭ trăi şi fără limba ungurésca*. Mai amintí Szederkényi, că Slovacii din comuna Compoltŭ au cerutŭ dela ministrulŭ unguresců de culte, ca sĕ întroducă în şcólele lorŭ poporale *limba germană*, pe motivulŭ, că *în Ungaria nu potŭ trăi fără limba germană*. Astfelŭ stândŭ lucrurile, deputatulŭ Szederkényi crede, că ar fi bine sĕ li-se facă naţionalităţilorŭ imposibilŭ traiulŭ fără de limba maghiară, căci altmintrelea nu-i speranţă ca acestea sĕ se maghiariseze. — Dêr ni-ar plăcé sĕ scimŭ, cum crede jupânulŭ Szederkényi, că li-s'ar pute face naţionalităţilorŭ „imposibilŭ“ traiulŭ fără de limba maghiară? Câtŭ aţi putútŭ aţi făcutŭ, jupâniloru, dêr n'aţi isbutitŭ la nimicŭ şi nu veţi isbuti nici în viitorŭ, pentru-că naţionalităţile nu-şi vorŭ lăpĕda nici-odată legea lorŭ de dragulŭ pintenilorŭ voştri!

— Cu privire la **cestiunea matriculelorŭ**, unŭ membru fruntaşŭ din clerulŭ catolicŭ a rĕspânditŭ scirea, că în câtŭ privesce punctulŭ de vedere dogmaticŭ alŭ catolicilorŭ, Papa a resolvitŭ definitivŭ acéstă cestiune, făcêndŭ cunoscutŭ clerului printr'o circulară, că *plebanii* (parochii) potŭ sĕ dea *oficielorŭ lorŭ solgăbirăescĭ totŭ la o jumĕtate de ani câte unŭ conspectŭ* despre *copiii născuţi din căsĕtorii mixte şi botezaţi de preoţi catolici*. Se afirmă însĕ, că ministrulŭ Csaky ar fi declaratŭ, că lui până în timpulŭ de faţă încă nu-i s'a făcutŭ cunoscută o asemenea hotărîre a Papei. Unŭ altŭ fruntaşŭ din clerulŭ catolicŭ a declaratŭ însĕ, că Papa a resolvitŭ, ce-i dreptŭ, cestiunea matriculelorŭ, dêr n'a resolvit'o în modŭ definitivŭ, deórece elŭ deşi a îndatoratŭ pe preoţii catolici ca totŭ la o jumĕtate de anŭ sĕ dea oficiilorŭ solgăbirăescĭ câte-unŭ conspectŭ despre copiii născuţi din căsĕtorii mixte şi botezaţi de preoţi catolici, a adausŭ însĕ, că aceste conspecte sĕ se dea numai condiţionatŭ, întru câtŭ adecă statulŭ *nu le va folosi pentru scopuri antidogmatice*. Din clausula acésta reese, că Papa încă n'a resolvitŭ definitivŭ cestiunea matriculelorŭ, căci circulara Papei se póte prevedé, că va da nascere la începerea unorŭ nouĕ discusiuni.

— In ḑiua de 7 Iulie sosiră la Praga 120 Slovaci din Ungaria, conduşi de vestitulŭ „agitatorŭ“ Paulŭ Mudron, pentru ca sĕ visiteze **esposiţiunea boemă de acolo**. Telegramele din Praga spunŭ, că la gară au fostŭ primiţi în modŭ oficialŭ de cătră senatorulŭ Dr. Kühn, care în vorbirea, ce li-o adresă, îi lăudă pentru, lupta ce o pórtă în contra Ungurilorŭ pentru susţinerea naţionalităţii lorŭ (furtunóse strigări de „Nazdar!“) Apoi Dr. Sedlak în numele comitetului bineventă pe „bravii slovaci din Ungaria“. Vorbi după acesta Dr. C. Climent, ca representantŭ alŭ clubului Cehilorŭ tineri, ḑicêndŭ, că Slovacii din Ungaria suntŭ cei mai zeloşi luptători pentru idea slavă pe unŭ pĕmêntŭ atâtŭ de greu încercatŭ. Preşedintele reuniunei studenţilorŭ tineri cehi „Slavia“, lăudă pe Slovacii din Ungaria, ca pe sentinelele slavice pe teritoriulŭ maghiarŭ. (Strigări nesfîrşite de „Nazdar!“) Pentru primirea acésta îşi esprimă căldurósă mulţămită conducĕtorulŭ deputaţiunei slovace şi accentuă, că ei au venitŭ, pentru ca sĕ cunóscă progresulŭ, ce l'au făcutŭ în véculŭ acesta confraţii lorŭ din Boemia. Pentru progresulŭ acesta şi pentru prosperitatea poporului cehŭ rostesce unŭ puternicŭ „Nazdar!“. Pe strade era adunată mare mulţime de ómeni, cari au primitŭ cu entusiasmŭ pe Slovaci.

— Foiei militare italiane *„Lescito“*, i-se scrie din Londra, că **alianţa triplă** din acea causă a fostŭ atâtŭ de grabnicŭ reînoită, fiindcă Francia făcea mari pregătiri militare la graniţa Elsaţiei şi a Lotaringiei.

SCIRILE ḐILEI.

— 28 Iunie (10 Iulie.)

O dorinţă temeinică. D-lŭ învĕţătorŭ *Nicolau Ghetie* din Gherţa mică (com. Ugocia) într'o corespondenţă trimisă nouĕ îşi esprimă bucuria, că d-lŭ învĕţătorŭ Silaşi, prin raportulŭ sĕu despre esamene, a arătatŭ cetitorilorŭ „Gazetei“, că şi în comitatulŭ Ugocia esistă viéţă şi mişcare românéscă, care speră d-sa, că în viitorŭ va fi încă mai pronunţată ca până acum. Totŭ odată îşi esprimă d-lŭ Gheţie dorinţa, ca în viitorŭ *sĕ se trimită oficiosŭ din partea autorităţilorŭ nós-*

Stai sĕ-ţi dau eu cercuri şi dóge bune şi-i aduce dóge. Atunci unchiaşulŭ şiretŭ a trântitŭ unŭ butoiu bunŭ de totŭ şi l-a rugatŭ pe smeu sĕ-lŭ încerce éră. Smeulŭ intră în elŭ, se umflă odată câtŭ póte, dêr de unde? nici pomeneală sĕ se rupă; a doua óră iar, a treia iar, dêr butoiulŭ sĕ se rupă, pace. Smeulŭ acum voia sĕ iésă afară, dêr unchiaşulŭ îi ḑise: Fă-mi unŭ bine şi stai sĕ puiu şi capaculŭ, sĕ-lŭ încercŭ sĕ nu cadă în elŭ; şi pune capaculŭ şi se potrivesce de minune. Smeulŭ atunci îi ḑise: Dă'mi Drumulŭ, că crepŭ aici! dêr unchiaşulŭ îi rĕspunde: Lasă, că la bunŭ locŭ eşti acolea, şi leagă bine capaculŭ şi butoiulŭ fedeleşŭ. Smeulŭ dacă a vĕḑutŭ aşa, s'a umflatŭ odată aşa de tare, ca sĕ iésă, s'a repeḑitŭ cu aşa putere, că butoiulŭ a ajunsŭ tocmai la'mpĕratulŭ. Iacătă, înălţate împĕrate, ţi-am adusŭ şi pe smeu, ḑise feciorulŭ celŭ micŭ; eu ţi-am împlinitŭ tóte poruncile ce mi-ai datŭ; acum sĕ'mi dai şi luminăţia ta ce ţi-oi cere: sĕ'mi dai doi stânjini de lemne, douĕ tinichele de gazŭ şi douĕ biciuri. Impĕratulŭ i-a împlinitŭ cererea şi aştepta sĕ vadă ce face cu ele. Feciorulŭ celŭ micŭ ia lemnele, le pune stivă, le unge cu gazŭ, pune butoiulŭ peste ele şi le dă focŭ, iar pe fraţii lui îi pune de o parte şi de alta cu câte unŭ biciu în mână şi le ḑice: Sĕ vĕ apăraţi şi voiu acum de focŭ cum m'am apĕratŭ eu cu biciulŭ. Smeulŭ a arsŭ, dêr au arsŭ şi fraţii lui cei doi, căci asta le-a fostŭ rĕsplata lorŭ, şi a rĕmasŭ feciorulŭ celŭ micŭ singurŭ de a moştenitŭ averea smeului.

Audită în Galaţi, în Martie 1891.

G. I. Pitiş.

Poesii poporale.

Culese din poporu.

Mersu-mi-o badea cătană
Şi-mi lăsă clopulŭ cu pană;
Da sĕ sciu când a veni
Mândru'n casă i-aşi tocmi,
Drumulŭ i-l'aşi şindili
Cu şindile de mătasă
Ca sĕ vie dreptŭ-acasă.

*

Ên ḑi, bade, ên ḑi éră
Doina ce-o ḑiseşi aséră.
Că nu sciu cum o-ai mai ḑisŭ,
Că inima'n mine-a plânsŭ,
Şi nu sciu cum o-ai cântatŭ
Că inima mi-a crepatŭ.

*

Cucuruzŭ cu frunḑă lată
Bine-mi fŭ pân'am fostŭ fată,
Că nimica nu lucramŭ
Numa'n grădină săpamŭ
Flori frumóse rĕstăviamŭ
Şi l'alŭ meu bade gândiamŭ,
Fie fostŭ, érnă, ori vară,
Zori plăcute-ori d'albă sară.

*

Cucuruzŭ despănuşiatŭ
Dómne rĕu m'am măritatŭ,
Căci părinţii mei m'orŭ datŭ
Unui omŭ ne aşteptatŭ,
Şi-am o sócră ca şi-o cósă
Şi-o casă cu fundu'n tórsă,
Şi-unŭ bărbatŭ nesufetitŭ....
Dómne rĕu m'ai pedepsitŭ.

*

Spinuşiă, (Bihoru) 1891,

Justinia Hadşi.

Impĕrate d'împĕrate
Pune pace, nu te bate
Cu rĕgute ne'nvĕţate,
Că feciorii de pe sate
Nu sciu da cu tunurile,
Sciu purta plugurile

*

Pe deluţŭ, pe colnicuţŭ,
Mere-unŭ dragŭ de voinicuţŭ
Cu pĕrŭ galbenŭ retezatŭ
Cu murgŭ roşu ne'nvĕţatŭ
Şi din gură-o cuvêntatŭ:
Păşi tare, murguţu meu,
Sĕ sosimŭ până la Braşeu,
Din Braşeu până la Turda
Sĕ vedemŭ unde-mi e mândra.
Ěr murguţu-o cuvêntatŭ:
„Dragulŭ meu, stăpânulŭ meu
Mie-mi este fórte greu
De nĕravulŭ tĕu celŭ rĕu,
Că te bagi la făgădău;
Până bei cu mândrele
Eu totŭ rodŭ zăbrelele
La tóte poprelele.
Elŭ din gură-o cuvêntatŭ:
„Rabdă şi tu murgule,
Insĕtatŭ şi 'nsomnuratŭ
Cum rabdŭ şi eu ne'nsuratŭ
Că décă m'oiu însura
Apoi ţie că ţi-oiu da
Ovĕsulŭ cu feria
Şi apă din Dunărea.“
Şi murguţu-o cuvêntatŭ:
„Pân' de-acelea tu mi-i da
Cânii carnea mi-orŭ mânca
Şerpii 'n sânge s'orŭ scălda.
Pân' ce-acelea tu mi-aduce
Cânii carnea mea mi-orŭ duce
Corbii mi-s'orŭ scălda 'n sânge.

Veturia Mureşianu.

tre confesionale raportorĭ pe la esamene în fiă-care satŭ, carĭ apoi sĕ publice raporturĭ esacte despre decurgerea esamenelorŭ, sĕ laude pe cei vrednicĭ şi sĕ critice pe cei de criticatŭ, dér în modulŭ obiectivŭ şi imparţialŭ. Prin acésta crede d-lŭ Gheţie, şi cu dreptŭ cuvêntŭ, că s'ar da învĕţămêntului nostru poporalŭ unŭ avêntŭ mai mare. Avis autărităţilorŭ confesionale şi mai alesŭ protopopilorŭ noştri!

***

Conferenţa preoţilorŭ românĭ gr. cat. din protopopiatulŭ Eriului s'a ţinutŭ la 23 Iuniu n. în comuna Cigŭ. Despre decursulŭ conferenţei ni se scrie: După ce se oficiă s. liturgiă de cătră toţĭ preoţii tractualĭ, se începŭ conferenţa, pe care o deschise veteranulŭ protopopŭ Vasile Vancaiu. Se alese notarŭ preotulŭ A. Bălibanŭ; s'a constatatŭ, că dintre preoţii tractualĭ lipsesce numai unulŭ, din causă de bólă. Dintre hotărîrĭ, mai însemnată este hotărîrea adusă la propunerea părintelui Bălibanŭ, de a se face de aci înainte şi în tractulŭ Eriului *istoriculŭ parochielorŭ*. La propunerea şi întrebarea preotului G. Filipŭ din E.-Căuaşŭ, că ce atitudine sĕ observe clerulŭ tractualŭ faţă cu monstruósa ordinaţiune a ministrului Csaky, prin care *li-se opresce preoţilorŭ de a înregistra pe românesce în matricule numele credincioşilorŭ*, preoţii hotărîră, că până când matriculele vorŭ sta sub conducerea lorŭ, ei *le vorŭ scrie şi conduce numai românesce*. S'au îndemnatŭ apoi preoţii, ca sĕ înfiinţeze magazine bisericescĭ de bucate, carĭ suntŭ atâtŭ de folositóre pentru poporulŭ nostru. După-ce se cetì o disertaţiă şi după ce se împliniră formalităţile obicĭnuite, d-lŭ protopopŭ Vancaiu închise şedinţa, după care urmà masa comună la casa ospitală a preotului din Cigŭ, Gr. Popŭ.

***

† M. Kogălniceanu. Corpulŭ rĕposatului bărbatŭ de statŭ a fostŭ înbalsamatŭ şi a fostŭ transportatŭ dela Parisŭ la Iaşĭ, unde va sosi mâne. Inmormêntarea se va face Dumineca după amiaḑŭ.

***

Petrecerea poporală din Teiuşŭ, ce s'a datŭ la 28 Iunie n. c., a reuşitŭ minunatŭ în tóte privinţele, ceea ce, după cum ni-se scrie, este a se mulţumi mai cu sémă nobilei însufleţirĭ, cu care urmaşii bravilorŭ grăniţerĭ românĭ dela Teiuşŭ au primitŭ ideia înfiinţărei unei *bibliotecĭ române poporale*, în care scopŭ a fostŭ arangiată acéstă petrecere. Venitulŭ curatŭ alŭ petrecerei a fostŭ de 59 fl., dintre carĭ 55 s'au şi depusŭ la bancă ca fondŭ pentru întemeiarea amintitei bibliotecĭ. Caracterulŭ naţionalŭ alŭ acestei frumóse şi animate petrecerĭ românescĭ a fostŭ în deosebĭ marcatŭ prin frumósele costume naţionale a vre-o 12 domnişóre.

***

Foi comemorative. Acum de curêndŭ a apărutŭ în Sibiiu o broşură întitulată: „Foi comemorative pentru regimentulŭ de infanteriă ces. şi reg. marele duce Frideric Wilhelm de Mecklenburg-Strelitz Nr. 31." Acéstă broşură s'a tipăritŭ cu prilegiulŭ serbărei de 150 de anĭ a acestui regimentŭ şi este edată de locotenentulŭ mareşalŭ *Carol* de *Blazekozicĭ*. Autorŭ este locotenentulŭ *Carol Lutsch*. Acestŭ regimentŭ românescŭ s'a distinsŭ în diferite lupte, carĭ tóte suntŭ înşirate în acéstă broşură, care după cum ḑice autorulŭ, „sĕ fiă unŭ modestŭ conducĕtorŭ fiilorŭ în drumulŭ, pe care părinţii credincioşĭ au umblatŭ — adesea învingĕtorĭ, totdeauna cu onóre".

***

Agitaţiune valahă in şcólă. Sub titlulŭ acesta aduce codiţa şovinistă dela Cluşiu „Erdelyi Hirado" şi după ea în graba mare tóte foile unguresci, următórea scire: „Maghiarofagulŭ şi renumitulŭ „erou" valahŭ dela Aiudŭ, *Axente Severŭ*, care trăiesce din pensiune şi care înainte cu patruḑecĭ şi doi de anĭ a ajunsŭ la unŭ aşa de tristŭ renume, — éråşĭ a datŭ semne de viéţă. Acestŭ compătimitorŭ „frater" a luatŭ adecă parte în ḑilele acestea la esamenulŭ şcólei rurale din Taiuşŭ. Când au rĕspunsŭ băieţii din limba maghiară elŭ strigà: „En lăsaţi-o în pace, nu vedeţĭ că băieţii îşĭ rupŭ limba cu ea?!" Inspectorulŭ de şcóle, care era şi elŭ de faţă, a ţinutŭ sub demnitatea sa ca sĕ rĕspundă în faţa locului la acéstă îngâmfare fără căpĕtâiu, dér pentru aceea acestŭ scandalŭ torturatorŭ ve avé urmărĭ. Autorităţile respective nu credemŭ sĕ nu'lŭ facă pe Axente Severŭ sĕ pricépă, că şcóla nu e unŭ locŭ potrivitŭ pentru agitaţiunĭ naţionale. Intr'adevĕrŭ ar fi timpulŭ, ca cu nisce „fraterĭ" de felulŭ lui Axente sĕ o sfêrşimŭ odată pentru totdéuna". — Nu cumva vrea codiţa şovinistă sĕ decreteze statariulŭ la Cricău?

***

Esamenulŭ de maturitate la gimnasiulŭ românŭ gr. or. din locŭ s'a ţinutŭ erĭ şi astăḑĭ. Dintre 9 maturisanţĭ, câţĭ s'au supusŭ la esamenŭ, au eşitŭ cu *fórte bine* 2, cu *bine* 3, ér ceialalţĭ 4 cu *suficientŭ*.

***

Timpulŭ în ḑilele din urmă a fostŭ fórte schimbăciosŭ. Mai întêi amŭ avutŭ căldurĭ marĭ, ér după aceea plóiă şi pe unele locurĭ tempestăţĭ. In Ungaria mai alesŭ au fostŭ nisce căldurĭ nesuferite. In Budapesta era aşa de caldŭ, încâtŭ se topia asfaltulŭ de pe strade; mulţĭ cai, vite cornute şi alte animale au peritŭ de căldură; ómenii ameţiau pe strade şi cădeau josŭ, câţĭva au şi muritŭ. Din Biserica-albă se scrie, că acolo muncitorii dela câmpŭ unii după alţii cădeau josŭ ameţiţĭ de căldură, vre-o trei dintre ei au muritŭ numai decâtŭ, ér o femeiă a nebunitŭ. Curêndŭ după acéstă căldură grozavă, în diferite părţĭ ale Ungariei se iviră nisce tempestăţĭ înspăimêntătóre, rupturĭ de norĭ şi grindină, carĭ pe unele locurĭ a omorîtŭ animale şi a sdrobitŭ coperişele de ţigle ale caselorŭ. Gazetele aducŭ scirĭ despre adevĕrate catastrofe, ce s'au întêmplatŭ în ḑilele dela 4—6 Iulie în diferite comune mai alesŭ din comitatulŭ Pesta, Hajdu şi din comitatulŭ Bihorului. Pela Pesta, Orade şi Dobriţinŭ sĕmĕnăturile suntŭ totalŭ nimicite.

***

Schimbare de târgurĭ. Ministrulŭ de comerciu a depusŭ ca târgurile oraşului Orăştiă, carĭ se ţineau în Sâmbăta postului mare şi în Joia după Rosalii, după calendarulŭ vechiu, sĕ se ţină de aci înainte în 14 Martie şi în 4 Iuniu.

***

Musica orăşenéscă de aicĭ va da Dumineca în 30 Iunie (12 Iulie) unŭ concertŭ în hotelulŭ „Pomulŭ verde" cu următorulŭ programŭ: 1) „Mikado„ — Marşŭ de Pitzschmann 2) Ouvertură maghiară, de Kéler Béla. 3) „Die fesche Wienerin", polca française de Lehmann. 4) „Le Reveil du Lion", piesă carcteristică de A. Konstky. 5) „Wiener Madeln" valsŭ de Ziehrer. 6) Ouvertură la „Athalia", de Mendelssohn. 7) „Dein für's Leben" Polka française de Dellinger. 8) „Le chant du Postillon" cântecŭ românescŭ de M. Duport. 9) „Wiener Volksmelodien" mare Poutpourri de Drescher. 10) „Sinnen und Minnen", valsŭ de Ioan Strauss. 11) „I' y pense", Gavotte de Eilenberg. 12) „Irrlichter", Galop de Faust. Inceputulŭ la 8 óre séra.

***

Convocărĭ. Adunarea generală a despărţĕmêntului nou arondatŭ, *VIII (Deva)*, alŭ Asociaţiunei transilvane, se va ţiné la 19 Iulie st. n. în comuna *Săcĕrâmbŭ*. De acestŭ nou despărţĕmêntŭ se ţinŭ comunele din cerculŭ administrativŭ alŭ Devei, alŭ Hunedórei şi alŭ Ilei mureşene. Cu ocasiunea acestei adunărĭ se va arangia o frumósă serbare românéscă în Săcĕrâmbŭ; diminéţa în biserică va cânta corulŭ teologilorŭ din Sibiiu, séra va urma concertŭ cu unŭ programŭ frumosŭ, ér după aceea balŭ. — Adunarea generală constituantă pentru lărgirea despărţĕmêntului *Şimleului*, la care se va alătura în viitorŭ şi fostulŭ despărţĕmêntŭ alŭ Şomcutei marĭ alŭ Asociaţiunei transilvane, este convocată în *Selsigŭ* pe ḑiua de 3 Augustŭ stilŭ nou. In aceeaşĭ ḑi se va ţiné aicĭ şi adunarea generală a Reuniunei femeilorŭ române Sĕlăgene. — Adunarea constituantă pentru arondarea unui nou despărţĕmêntŭ alŭ Asociaţiunei, în care se vorŭ cuprinde comunele din cerculŭ Iadului şi Beşineului, este convocată la *Bistriţă* pe ḑiua de *28 Iulie st. n.* — Adunarea constituantă a despărţĕmêntului *XXIV (Tĕrgu-Mureşului)* alŭ Asociaţiunei, care va cuprinde comunele din cerculŭ Mureşului de josŭ, Mureşului de susŭ şi Niragiului, se va ţiné în *1 Augustŭ s. n.* în *Bandulŭ de Câmpiă*.

No. 199—1891

CONVOCARE.

In conformitate cu prescrisele §§-lorŭ 14 şi 21 din statutele Asociaţiunei transivane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ, precum şi cu conclusulŭ comitetului d-to 4 Iulie a. c. pt. prot. 100 *adunarea generală pentru anulŭ curentŭ se convócă prin acésta în opidulŭ Haţegŭ pe 4 (16) Augustŭ şi ḑilele următóre.*

Aducêndŭ acésta la cunoscinţa publică, invitămŭ pe toţĭ membrii Asociaţiunei a lua parte în numĕrŭ câtŭ mai mare la şedinţele adunării, care de astă-dată va fi însoţită şi de o esposiţiune modestă de manufacturĭ românescĭ, de producte economice şi de alte obiecte.

Sibiiu, în 6 Iulie 1891.

Pentru comitetulŭ Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ:

G. Bariţiu preşed. **Dr. I. Crişianŭ** secret. II.

Tarifulŭ vamalŭ românŭ şi rĕsboiulŭ vamalŭ.

Camera şi senatulŭ României au primitŭ tarifulŭ de vamă autonomŭ, care acum cu 11 Iulie va intra în putere de lege. Cu 10 Iulie espiră convenţiunile comerciale române cu tóte ţĕrile, afară de Hollanda, prin urmare dela 11 Iulie înainte, tóte mĕrfurile carĭ vorŭ intra în România, vorŭ fi supuse la aceeaşĭ taxă.

Austro-Ungaria vine în situaţiune a se declara, décă mai susţine pentru mĕrfurĭ importate din România taxele de până aci, orĭ décă încétă cu rĕsboiulŭ vamalŭ. In urma ordinaţiunei ministeriale de d-to 22 Maiu 1866 pentru mĕrfurile de provenienţă română, s'au întrodusŭ în Austro-Ungaria parte vama de retorsiune, parte unŭ adausŭ de 30% la taxele tarifului generalŭ.

Acéstă vama de retorsiune a atinsŭ în modŭ fórte simţitorŭ esportulŭ românŭ de bucate. Astfelŭ vama pentru grâulŭ românŭ este 3 fl. de maja metr., până când alŭ celorlalte ţĕrĭ este taxatŭ cu 1 fl.

Mai simţitóre este diferinţa la orzŭ şi ovĕsŭ, unde taxa de 75 cr. s'a împătritŭ. Vitele cornute române erau oprite totalŭ. Pentru rîmătorĭ se incassa o taxă de 12 fl., pentru oi, capre, miei şi iedĭ 1 fl., pentru purcei 9 fl., pe câne vama de ordinarŭ era 3 fl., resp. 30—35 cr. de capŭ.

Incetarea acestorŭ stărĭ escepţionale se póte face totŭ prin ordinaţiune ministerială. România a avutŭ şi ea unŭ adausŭ, că décă vre-o ţĕră ar urca vama faţă de productele ei, guvernulŭ românŭ sĕ fiă în dreptŭ de asemenea a urca tarifulŭ faţă de o astfeliu de ţĕră.

Cursŭ

pentru industria de casă în legătură cu instruarea de note.*)

Când pe fruntaşii poporului românŭ îi vedemŭ luptândŭ din tóte puterile pentru a pune o basă mai sigură fericirei generaţiunei nóstre viitóre, şi noi învĕţătorii poporului suntemŭ datorĭ a da totŭ sprijinulŭ posibilŭ la acéstă operă măréţă, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcĭ stă chiar şi interesulŭ nostru moralŭ şi individualŭ, ca sĕ deşteptămŭ şi sĕ ridicămŭ poporulŭ la o posiţiune mai favorabilă materială şi spirituală.

Spre acestŭ scopŭ, în interesulŭ fraţilorŭ învĕţătorĭ, cu intenţiunea curată de a veni în ajutorulŭ acestora, pentru ca în timpŭ scurtŭ sĕ-şĭ pótă însuşi o cunoscinţă sigură în ramii, ce-i vomŭ specifica mai josŭ, am aflatŭ de bine cu *1-ma Augustŭ st. n.* a deschide în edificiulŭ preparandialŭ din Gherla unŭ *cursŭ pentru câştigarea cunoscinţei de lipsă a industriei de casă şi a notelorŭ musicale.*

Spre orientarea fraţilorŭ colegĭ, promitemŭ următórele:

1) Din industriă se va preda cusutulŭ şi împletitulŭ cu papură şi trestiă şi anume: a) alŭ mai multorŭ feliurĭ de mobile de casă, precum: canapee, scaune etc., după orĭ care formă şi de o calitate fină. b) Feliurite obiecte de altă categoriă, precum: corfe din pipirigŭ, coşniţe pentru stupĭ după sistemulŭ lui „Göndöcs" şi alte obiecte de felulŭ acesta, dintre carĭ unele fiindŭ espuse în anulŭ trecutŭ la esposiţia din Viena, preparandia de aici a dobênditŭ premiulŭ de 10 galbinĭ şi diploma.

2) Impletiturĭ de corfe mai simple din răchiţele şi paie, aurăritulŭ de cadre, crucĭ etc. precum şi coloritulŭ de mobile şi poleiturĭ de bastóne.

3) Din notele musicale se vorŭ lua în fiă-care ḑi mai multe óre de instrucţiă şi se va forma unŭ corŭ vocalŭ în cuartetŭ séu în terţetŭ, după liturgia de note compusă de Şerbanŭ şi după cerinţe se vorŭ învĕţa şi unele poesii ocasionale şi naţionale.

Rugămŭ decĭ pe st. colegĭ a îmbrăţişa acéstă întreprindere de mare însemnătate şi a participa la acestŭ cursŭ de *instrucţiune gratuită* în numĕrŭ câtŭ se póte de mare, căcĭ acestea se potŭ învĕţa şi însuşi într'unŭ timpŭ fórte scurtŭ, care va dura numai 20 de ḑile şi noi promitemŭ tare, că dintre participanţĭ fiă-carele se va reîntórce mulţumiţĭ în inima sa ducêndŭ cu sine convingerea, că cele învĕţate şi auḑite le vorŭ puté aplica şi întrebuinţa cu folosŭ.

Aceia, carĭ se vorŭ hotărî a lua parte la acestŭ cursŭ, suntŭ rugaţĭ ca *celŭ multŭ până în 25 Iulie a. c.* sĕ ne trămită 3 fl. v. a. pentru câştigarea materialului de lipsă. Tot-odată declarămŭ, că ne vomŭ îngriji, ca cuartirulŭ şi viptulŭ sĕ le capete st. colegĭ în locurĭ oneste şi cu preţurĭ moderate.

Cu acéstă ocasiune rugămŭ cu totadinsulŭ şi pe d-nii preoţĭ şi protopopĭ tractualĭ, sĕ binevoéscă a îndemna şi sprijini pe fraţii învĕţătorĭ la participarea acestui cursŭ, ceea ce s'ar puté face mai cu înlesnire, votându-li-se pentru suportarea speselorŭ câte-o anumită sumă din cassele bisericescĭ.

Voesce şi vei puté, ajutaţi-vĕ şi veţĭ fi ajutaţĭ!

Gherla, 15 Iulie n. 1991.

Macsimilianŭ Silaşĭ, învĕţatorŭ **Ioanŭ Boeriu**, profesorŭ de praxă şi industriă domestică.

*) In interesulŭ poporului românŭ, şi celelalte foi române suntŭ rugate cu tótă onórea a reproduce anunţarea acestui cursŭ.

A IX-a adunare generală

a reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ din Maramurĕşŭ.

A noua adunare generală a Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din Maramurĕşŭ s'a ţinutŭ în Apşa de mijlocŭ la 28 Maiu c. sub presidiulŭ d-lui vicarŭ *Titu Budu*.

De faţă au fostŭ d-nii funcţionarĭ ai Reuniunei: Dionisiu Vereşŭ, vice-preşedinte; Petru Cupcea, notarŭ; Ausentiu Sabo, v.-notarŭ; Ioanŭ Gibanŭ, cassarŭ, şi Demetriu Botişŭ, controlorŭ. Ca óspeţĭ: preotulŭ localŭ V. Ciora, clericulŭ abs. Em. Hubanŭ şi mai mulţĭ poporenĭ. Din cele 6 districte protopopescĭ (alŭ Viseului, Iodului, Izei, Caşeului şi Sigetului, Mare) au luatŭ parte la adunare 40 de învĕţătorĭ şi au lipsitŭ numai 7, fiindŭ o staţiune de învĕţătorŭ vacantă.

După ce se cântă „Impĕrate ce-

rescŭ“, deschise ședința printr'o vorbire, în care arătă lipsa de a se sistemisa lefile învĕțătorilorŭ, accentuândŭ, că la acésta trebue sĕ conlucre și învĕțătorii. Se trecŭ apoi la alegerea funcționarilorŭ pentru unŭ nou periodŭ de 3 anĭ, alegêndu se funcționarii de mai susŭ, ér ca bibliotecarŭ fŭ alesŭ d-lŭ Ioanŭ Vancea, învĕțătorŭ în Sat-Slatina. Comitetulŭ Reuniunei s'a întregitŭ prin d-nii învĕțătorĭ Augustinŭ Sabo și Grigorie Dunca.

Ar fi fostŭ sĕ urmeze acum ținerea unei prelegerĭ practice cu copiiĭ dela șcóla din Apșa de mijlocŭ, dér cinstitulŭ învĕțătorŭ de-acolo nu s'a prea îmbuldițŭ a-șĭ arăta iscusința sa înaintea acestei frumóse adunărĭ, s'a rugatŭ de adunare, ca sĕ-șĭ pună pofta'n cui și sĕ n'aștepte dela d-sa nicĭ o prelegere practică, căcĭ nu s'au adunatŭ, vedĭ Dómne, destui copii la șcólă. Se'nțelege, adunarea n'a avutŭ ce face, dér a hotărîtŭ, că în viitorŭ negreșitŭ sĕ se țină prelegerĭ practice cu ocasiunea fiă-cărei adunărĭ generale.

Cassarulŭ I. Gibanŭ, despre care s'a constatatŭ, că-șĭ pórtă oficiulŭ în regulă și consciențiosŭ, raportă, că Reuniunea avea la finea lui Iunie 312 fl. 38 cr. depușĭ la bancă. S'a hotărîtŭ, ca taxele restante sĕ se substragă din lefile învĕțătorilorŭ restanțierĭ. Ca taxe dela membrii s'au incassatŭ la acéstă adunare 40 de fl.

D lŭ președinte Titu Budu promise, că îndată ce oficiulŭ va fi strămutatŭ în capitala comitatului, amĕsuratŭ dorinței consistoriului din Gherla, se va îngriji de înființarea unei bibliotecĭ, oferindŭ însu-șĭ spre acestŭ scopŭ mai multe cărțĭ pedagogice, în sumă de vre-o *300 tomurĭ*.

Premiulŭ de 5 fl. publicatŭ anulŭ trecutŭ pentru cea mai bună lucrare a temei: „Destule suntŭ pentru învĕțătorŭ cunoscințele câștigate în preparandiă, orĭ dóră trebue sĕ-șĭ cultive și mai departe aceste cunoscințe, și pentru ce?“ l'a dobênditŭ d lŭ învĕțătorŭ *Dionisiu Vereșŭ*, ér altŭ premiu de 5 fl. pentru cea mai bună lucrare a temei; „Care ar fi modalitatea cea mai bună a conducerei poporului la prosperare materială“, l'a dobênditŭ d-lŭ preotŭ învĕțătorŭ *Iosifŭ Fucecŭ*, ale cărorŭ operate au fostŭ judecate din partea comisiunei censurătóre ca cele mai bune.

Totŭ în anulŭ trecutŭ s'au publicatŭ din partea Reuniunei 2 premii de câte 5 fl., anume unulŭ pentru cea mai bună lucrare a temei: „Despre defectele crescerei casnice și despre modulŭ de a-le îndrepta prin crescerea școlară“. La acestŭ premiu s'au presentatŭ 2 operate, carĭ însĕ neîntrunindŭ condițiunile prescrise, premiulŭ nu s'a datŭ nimenui.

La alŭ 2-lea premiu de 5 fl. pentru acelŭ învĕțătorŭ, care va dovedi, că a avutŭ *cea mai bună școlă de repetițiune și tot-odată cea mai cercetată*, — nu s'a aflatŭ nicĭ unŭ concurentŭ, deși în cea mai mare parte din vicariatulŭ Maramurĕșului șcólele de repetițiune se țină regulatŭ. — Pentru amêndouĕ premiile acestea s'a publicatŭ din nou concursŭ cu terminulŭ până la finea lunei lui Martie 1892.

La premiulŭ de 5 fl., publicatŭ anulŭ trecutŭ de d-lŭ vicarŭ Titu Budu pentru acelŭ învĕțătorŭ, care va dovedi, că a *altuitŭ mai mulțĭ pomĭ în grădinele poporenilorŭ* în primăvéra anului 1891, — a concursŭ d-lŭ învĕț. *Demetriu Girasimŭ*, arătândŭ că a oltuitŭ în grădinile poporenilorŭ 2000 de oltoanĭ, ér în grădina școlară 1550 oltoanĭ. D-lŭ Ausentiu Sabo învĕț. în Satŭ-Șugatagŭ cu 449 oltoanĭ; d-lŭ Nicolau Ciurcianŭ, învĕț. în Poienĭ cu 362 oltoanĭ. Deși premiulŭ l'a meritatŭ și acum d-lŭ învĕțăt. Girasimŭ, după ce însĕ dênsulŭ a primitŭ premiulŭ și în anulŭ trecutŭ, s'a hotărîtŭ ca acum premiulŭ sĕ se împartă între dênsulŭ și Ausentiu Sabo. Ceilalțĭ d-nĭ învĕț. din vicariatŭ au oltuitŭ în anulŭ acesta 3430 de oltoanĭ, și laolaltă cu oltoanii arătațĭ de cei trei concurențĭ, *în cele 48 comune din vicariatŭ s'au oltuitŭ în an. 1891 5791 oltoanĭ*, afară de cei 1550 oltoanĭ din grădina școlară din Berbescĭ.

Celelalte premii de 5 fl., publicate anulŭ trecutŭ de d-lŭ vicarŭ pentru învĕțătorulŭ, care va dovedi, că a procuratŭ pentru școlarĭ și pentru singuraticii poporenĭ mai multe cărticele de cetitŭ, precum: călindare, diare și cărțĭ economice române, — l'a dobênditŭ d-lŭ *Mihailŭ Șerbanŭ*, învĕțăt. în Sapintia.

După acestea adunarea generală rugă pe d-lŭ președinte, ca sĕ facă pașii de lipsă pentru îmbunătățirea salarului învĕțătorilorŭ din vicariatŭ așa, ca cu toții se aibă celŭ puținŭ 300 fl. la anŭ. D-lŭ vicarŭ T. Budu a promisŭ, că va face în privința acésta totŭ ce-i va sta în putință. D-sa oferi totodată alte 2 premii de câte 5 fl. acelorŭ învĕțătorĭ, carĭ vorŭ dovedi 1) cumcă în primăvéra anului 1892 vorŭ oltui mai mulțĭ pomĭ în grădinile poporenilorŭ. 2) Cumcă au procuratŭ pentru școlarĭ, orĭ pentru poporenĭ mai multe cărțĭ românescĭ de cetitŭ.

In fine s'a hotărîtŭ ca viitórea adunare generală a acestei Reuniunĭ sĕ se țină în Șugatagŭ.

Cu acésta terminându-se agendele, d-lŭ președinte declară adunarea de închisă. X.

Esamene la sate.

Sĕlagiu, Iunie 1891.

Dumínecă în 28 Iunie, s'a ținutŭ în Șimleulŭ Silvaniei esamenulŭ cu elevele dela școla de fetițe a „Reuniunei femeilorŭ române sĕlăgiene.“

Esamenulŭ s'a începutŭ pe la 2 óre p. m. sub dirigința d-lui Andreiu Cosma, directorulŭ institutului de creditŭ „Silvania“ și sub președința d-nei Clara Maniu și Maria Cosma, fiindŭ de față unŭ numĕrŭ completŭ de membre de ale Reuniunei, precum d-nele: Maria Bocșa Barboloviciu, Ludovica Orosŭ, Francisca Marcușŭ, Eleonora Nĕchita, Elena Lapoșteanŭ, Ciocanŭ, Vaida și d-na Maria Ioanoviciu din Clușiu.

După cuvêntulŭ de deschidere s'a începutŭ esamenulŭ din religiune prin Rvds. D-nŭ *Alimpiu Barboloviciu*, vicariu din care tóte 18 copile au datŭ rĕspunsurĭ fórte bune.

După religiune, neobosita dómnă învĕțătóre *Maria Laposteanu* măritată *Lazarŭ*, esamină din studiulŭ limbei române. Maiu întêiu au cetitŭ copilele din clasa I și a II-a nisce bucățĭ alese din abecedariu, pe carĭ apoi le-au enaratŭ și analisatŭ după formă și cuprinsŭ; s'au pusŭ întrebărĭ gramaticale despre propozițiunĭ și părțile lorŭ, despre părțile vorbirei, declinațiunĭ și comparațiunĭ și în fine descompunerea propozițiunilorŭ în cuvinte, silabe și sunete.

Elevele din clasa a III-a, au cetitŭ din legendarŭ unele bucățĭ, ce mai întêiu au fostŭ enarate, apoi analisate gramaticalŭ, punêndu-se întrebărĭ cu privire la tóte propozițiunile și la felulŭ lorŭ: compuse, amplificate și contrase în modŭ etimologicŭ și sinteticŭ.

Elevele din cl. a IV-a și a V-a asemenea au cetitŭ bucățĭ alese din legendarŭ, pe carĭ le-au analisatŭ gramaticalŭ în modŭ mai completŭ, după tóte formele și părțile propozițiunilorŭ, după periode și membrele propozițiunilorŭ.

Din studiulŭ acesta, care e celŭ mai principalŭ și mai însemnatŭ pentru noi, fetițele din tóte cincĭ clasele au datŭ rĕspunsurĭ clare și cu unŭ accentŭ românescŭ curatŭ și frumosŭ, ceea ce dovedesce, că d-na învĕțătóre pune mare pondŭ pe acestŭ studiu. Resultatulŭ peste totŭ a fostŭ fórte bunŭ, chiar surprindĕtorŭ.

După esaminarea din limba română s'a cântatŭ imnulŭ „Unŭ rĕsunetŭ“, după care s'a trecutŭ la studiulŭ limbei maghiare, mai întêiu cetirea, apoi traducerea în românesce și analisa gramaticală prin întrebărĭ. Rĕspunsurile din acestŭ studiu încă au putută satisface chiar și celorŭ mai esagerate așteptărĭ. După esamenulŭ din maghiară s'a cântatŭ „O fiică de păstorŭ“.

Urmă esamenulŭ din aritmetică și anume mai întâi socotéla de rostŭ și apoi pe tablă, din tóte patru operațiunile fundamentale, precum și cu frângerĭ decimale cu unŭ resultatŭ fórte mulțămitorŭ; copilele sciau resolva te mele fără sfială și sigurŭ, încâtŭ părea c'ai fi într'o școlă superióră. D-na învĕțătóre a sciutŭ preda și acestŭ studiu în modŭ practicŭ și în adevĕrŭ folositorŭ pentru viĕță.

S'a esaminatŭ apoi din geografiă: clasa I-a și II-a despre comitatŭ; clasa III-a Ungaria și clasa IV și V-a Europa și tóte țerile, apele, munții, mările și capitalele, precum și tóte însemnătățile. Resultatulŭ a fostŭ fórte mŭlțămitorŭ. S'a cântatŭ apoi: „Am o inimă română“.

A urmatŭ esamenulŭ din Istoria naturală: împărțirea ei; mamiferele și ordinea lorŭ; ordinea și clasa lorŭ; vermii, fluturii și rassele europene; Resultatulŭ a fostŭ de totŭ bunŭ. S'a cântatŭ în fine „Oștile stau fața'n față.“

Din economia s'a esaminatŭ copilele mai întâiu despre grădinăritŭ și legumăritŭ, apoi din economia domestică, despre curățirea odăilorŭ mobilelorŭ și vaselorŭ de fiertŭ; despre aerisarea și aranjarea odăilorŭ, etc. Rĕspunsurile au fostŭ fórte corecte. S'a cântatŭ „Bravĭ Ostașĭ,“ apoi s'a esaminatŭ cu acelașĭ succesŭ îmbucurătorŭ din Isoria patriei despre popórele cele mai vechĭ ale patriei; lupta lui Traianŭ cu Dacii; despre mulțĭ regĭ ai Ungariei. S'a cântatŭ: „Latina ginte“ și în fine urmă esamenulŭ din fisică, din care s'a propusŭ bogatŭ materialŭ, așa că nicĭ copii din a IV cl. gimnasială n'ar fi pututŭ întrece dóră, pe elevele nóstre din clasa IV-a și V-a.

Cununa esamenului au format'o declamațiunile cele frumóse și alese, dintre carĭ voiu aminti douĕ, una „Deșteptarea României“ declamată de tînĕra elevă Elena Hendea fiica orfană de morarĭ, și „Cătră Renegațĭ“, declamată de eleva „Elena Popŭ“, fiică unui dascălŭ pensionatŭ. Declamarea și predarea acestora a pusŭ în admirațiune pe toțĭ.

Deosebită admirațiune a storsŭ din partea publicului frumósele și multele lucrurĭ de mână ale elevelorŭ, cu carĭ erau împodobite douĕ mese și doi păreți ai școlei. La vederea acestora dómnele maghiare, ce erau de față, se esprimară, că școla acésta nu are părechiă în comitatŭ.

Esamenulŭ s'a încheiatŭ pe la $6^{1}/_{2}$ óre p. m. prin cuvêntulŭ de închidere alŭ d-lui dirigentŭ Cosma, după care d-lŭ Georgiu Popŭ de Băsescĭ în cuvinte bine simțite mulțumĭ directórei acestei școle, președintelorŭ și învĕțătórei, carĭ în adevĕrŭ aușĭ meritatŭ mulțumita nóstră a tuturora.

La esamenŭ a fostŭ de față din partea onorab. clerŭ d-nii protopopĭ: Teodorŭ Popŭ din Orteleců și Ioanŭ Sêrbu din Siciu; d-nii preoțĭ: Georgiu Podina, Alexandru Sima, Petru Vaida, Vasile Hoblea, Ioanŭ Cherebețŭ și Georgiu Modi, precum și d-nii teologĭ Vasiliu Popŭ și Victorŭ Popŭ. Apoi d-nii: Georgiu Popŭ de Băsescĭ, Dr. Ioanŭ Nichita Dr. Ioanŭ Maniu, Florianŭ Cocianu, Florianŭ Marcușu, Ioanŭ Popŭ din Domninŭ, Casiu Manu, Gustavianŭ Marcușu, Dr. George Popŭ, jur. abs., Iuliu Manu, Vasiliu Popŭ Papiliu jurist, Diamandi Iosifŭ, Ioanŭ Lazarŭ, d-nii notarĭ Dănilă Deleu și Ioanŭ Martinŭ din comitatulŭ Clușului; D-nii învĕțătorĭ V. Olteanu Bungărdeanulŭ, Ipate Theodoranu, Mihai Bobis, Atanasiu Husti, I. Ciupe, Popŭ Gligorie și confratele Labo de peste Meseșu, precum și unŭ numĕrŭ însemnatŭ de domnĭ și dómne.

După esamenŭ, sêră, a urmatŭ balulŭ în sala teatrului orășenescŭ, aranjatŭ în favorulŭ acestei școlei, care însĕ póte și din causa căldurilorŭ de vară — n'a prea succesŭ, aducêndŭ unŭ venitŭ curatŭ abia de 4 fl. Petrecerea însĕ deși puținŭ cercetată, a fostŭ destulŭ de animată și românéscă.

Bungărdénulŭ.

Din părțile Aiudului, Iunie 1891.

Esamenulŭ cu elevii dela școla conf. gr. c. din Meșcreacŭ, protopopiatulŭ Aiudului, unde funcționéză ca învĕțătorŭ d-lŭ Basiliu Timbușŭ, s'a ținutŭ în 17 Maiu, sub presidiulŭ d-lui protopopŭ Aronŭ Boeriu, de față fiindŭ d-nii Teodorŭ Radu, preotulŭ localŭ, Al. Rosciu, preotŭ în Pețelca, G. Davidŭ, învĕțătorŭ în Pețelca, A. Popŭ, învĕț. în Aiudŭ, precum și toțĭ sătenii, bărbațĭ și femei, împreuna cu d-lŭ Alesadru Krenger, notarulŭ din locŭ.

Esamenulŭ s'a începutŭ la óra 1; sala era frumosŭ decorată; elevii cântară mai întêi „Impĕrate cerescŭ“, rostiră rugăciunea Domnului, după care mica elevă Maria Nicula în cuvinte frumóse salută comisiunea esaminătóre. Se începŭ apoi esaminarea din studii începêndŭ cu religiunea, din care copii au rĕspunsŭ minunatŭ. Mai alesŭ nimeritŭ a fostŭ dialogulŭ despre superstițiunĭ, predatŭ de douĕ eleve. Asemenea bine au rĕspunsŭ copiiĭ din celelalte obiecte, precum din limba română, socotelĭ, istoria și geografia patriei, storia naturală, fisică, urmate fiesce-care de câte unŭ dialogŭ predatŭ de douĕ eleve sĕu elevĭ, și mai multe declamațiunĭ. La întrebărĭ, școlarii sciau rĕspunde numai decâtŭ la înțelesŭ și fluentŭ, încâtŭ numai din clasificărĭ se putea cunósce, care dintre ei e mai bunŭ și care e mai slabŭ.

După acestea au urmatŭ mai multe cântărĭ bisericescĭ și naționalĭ, cântate în corŭ carĭ încă au succesŭ fórte bine.

Terminându-se esaminarea, mica elevă Maria Badu, mulțumi comisiunei esaminătóre și celorŭ presențĭ pentru participarea lorŭ la esamenŭ.

Din tóte acestea se póte vedé, că d-lŭ învĕțătorŭ Basiliu Timbușŭ, pe lângă tóte neajunsurile, cu carĭ are a se lupta, avêndŭ familiă numĕrósă, a fostŭ la înălțimea chiămărei sale dândŭ-șĭ tótă silința ca copii încredințațĭ crescerei lui sĕ devină odată bărbațĭ folositorĭ națiunei și bisericei.

A urmatŭ în fine premiarea elevilorŭ spre care scopŭ d-lŭ notariu Al. Krenger, ca și altă-dată avŭ bunătate a da pentru cei mai bunĭ 6 elevĭ câte unŭ banŭ de 25 cr; asemenea și ceilalțĭ d-nĭ, precumŭ și unii dintre poporenĭ colectară o sumă de mai mulțĭ florinĭ carĭ se împărțiră între elevĭ.

După premiare d-lŭ protopopŭ în terminii cei mai călduroșĭ esprimă mulțumită bravului învĕțătorŭ precum și direcțiunei școlare. Ca încheiare d-lŭ Teodorŭ Radu, directorulŭ școlei, prin o vorbire bine chibzuită arătă părinților folosulŭ ce-lŭ aduce școla și-i îndemnă, ca în viitorŭ sĕ fiă cu mai mare atragere cătră școlă și învĕțătorŭ. Ca de despărțire se cântă. „Multŭ e dulce și frumósă“ și cu acésta amŭ părăsitŭ școla plinĭ de mulțumire sufletéscă.

G. D.

Repausulŭ de Duminecă.

Legea asupra repausului de Duminecă (art. de lege XIII din 1891) dispune în § 1, că în Duminecĭ, precum și în diua de Sf. Stefanŭ (ca sĕrbătóre națională ungurésca), trebue sĕ odihnéscă munca meseriașilorŭ și industriașilorŭ pe totŭ teritoriulŭ țĕrilorŭ corónei Sf. Stefanŭ. Munca trebuinciósă pentru curățirea și punerea în rêndŭ a atelierilorŭ este permisă. Repausulŭ se începe dela 6 óre diminéța și durézŭ 24 de óre.

Legea acésta, care intră în vigóre la 15 Iuliu st. n. a. c. dă voiă ministrului de comerciu și de finanțe se facă escepțiune în repausulŭ de Duminecă. Ministrulŭ a făcutŭ unele escepțiunĭ între carĭ cea mai însemnată pentru provincie este, că vêndarea la tĕrgurĭ e netĕrmurită și atuncĭ când cade în dile de repausŭ. Ministrulŭ de comerciu publică urmĕtórea ordinațiune, în care suntŭ numĕrate escepțiunile, carĭ permitŭ sĕ se lucreze și în Dumínecĭ:

Pe basa împuternicirei din partea dietei, dispunŭ ca meserile de mai josŭ, la carĭ lucrările potŭ fi îndeplinitŭe sub modalitățile indicate în Duminecĭ și în diua Sf. Stefanŭ și adecă:

I. Pentru că întreruperea exploatării e imposibilă:

1. La fabricațiunea de lutŭ, porcelanŭ, majolica și faianță, precum și la cuptórele de varŭ, ghipsŭ, cimentŭ și la cărămidării: esclusivŭ numai pentru lucrările de ardere.

2. La industria de piele pentru lucrarile de mestecare și de întórcerea peilorŭ, însĕ celŭ multŭ până la 9 óre diminéța.

3. La industria de zaharŭ pentru lucrările împreunate cu fabricațiunea și rafinarea zaharului.

4. La industria de oțetŭ, pentru lucrările de umplutŭ și de fermentațiune.

5. La industria de înălbitŭ pentru lucrărĭ de clorare și de stórcere, însĕ celŭ multŭ până la 10 óre diminéța.

6. La topitulŭ cânepei.

7. La industria de scrobélă.

8. La rafinăriile de petroleu pentru acele lucrări, carĭ în urma naturii producțiunei nu suferŭ o întrerupere.

9. La industria de gazŭ esclusivŭ numai pentru lucrările ce se recerŭ la producțiunea gazului pentru aprinderea și stingerea felinarelorŭ de gazŭ.

10. La morĭ pentru lucrările de măcinatŭ.

11. La grădinăritŭ pentru lucrările grabnice ce suntŭ împreumate cu producțiunea.

12. La industria de hârtie, de cartonŭ și de celulosă, lucrările ce nu suferŭ o întrerupere.

13. La industria surogatului de cafea și de svêntatulŭ cicoriei pentru lucrările, carĭ suntŭ neapĕratŭ de lipsă tómna la lucrarea și svêntarea rădăcinei.

14. La fabricarea brânzei și

15. La fabricarea salamului pentru lucrurile ce nu suferŭ o întrerupere.

16. La industria de mătase

a) în timpulŭ rĕscumpĕrării gogóșelorŭ, primirea, transportulŭ și omorîrea lorŭ;

b) lucrarea de prepararea semințel.

17. Fabricațiunea berei și a maltului și

18. Fabricațiunea de spirtŭ, rafinării și producțiunea de drojdii, precum și transportulŭ drojdii orŭ.

19. La văpsitorii pentru lucrările neapĕratŭ trebuinciόse interesului esploatării continue.

20. La fabricațiunea de prăjiturĭ, lucrările împreunate cu svêntarea lorŭ, până la órele 12 la prânzŭ.

21. La producțiunea de sticlă, întru câtŭ acésta se face cu cuptóre regenerative, lucrările de încălditŭ, de topitŭ și de suflatŭ, carĭ nu suferŭ întrerupere.

22. La fabricele de ferŭ și de oțelŭ tóte lucrările, carĭ nu suferŭ întrerupere mai alesŭ topirea oțelului, vălțuirea, rafinarea, precum și cele din laboratoriile, carĭ suntŭ în legătură cu continuarea esploatării; producțiunea de gazŭ, de vaporŭ, arderea cărbunilorŭ, de coaks, uscarea lemnelorŭ, ferberea și turnarea, apoi lunile de transportŭ și alte esploatărĭ secundare, precum și întocmirile lorŭ.

23. La industria chemică, acele lucrărĭ speciale ale esploatării, carĭ nu poiŭ fi întrerupte d. e. lucrările cuptórelorŭ de flacărĭ și de topitŭ, a camerelorŭ de plumbŭ și a retortelorŭ.

24. Lucrările din laboratórele ce producŭ putere electrică, respective curențĭ electricĭ.

25. La industria de emailŭ pentru vase de ferŭ, lucrările de topitŭ, arsŭ și de glasură.

II. Pentru-că publiculŭ cere ținerea deschisă în continuu:

1. La bărbierĭ și friseurĭ în localurĭ deschise până la 12 óre la ameadĭ; de aicĭ înainte numai în locuințe, teatre orĭ în case private cu ocasiunea astorfelŭ de representațiunĭ.

2. La stabilimente de băi.

3. La cofetarĭ și turtarĭ.

4. La măcelarĭ și cârnățarĭ atâtŭ pentru lucrare, câtŭ și vindere până la 11 óre înainte de amédĭ.

5. La neguțătorĭ de vênaturĭ vêndarea până la 11 óre înainte de amédĭ.

6. La precupețĭ atuncĭ, când mărfurile lorŭ le vêndŭ în localurĭ de petrecere și de recreațiune, orĭ afară de orașŭ sĕu comună sub șetre sĕu la mese sĕu josŭ pe pămêntŭ.

7. La franzelarĭ lucrulŭ până la 12 óre din di, ér vêndarea și mai departe.

8. Fabricațiunea și vêndarea apei de sodă.

9. Hotelurĭ, birturĭ, debitanțĭ de vinŭ, bere și cafea și cafenele.

10. Vêndarea de póme, lapte și pâne.

11. Vêndarea de florĭ naturale.

12. La tipografii lucrarea acelorŭ tipăriturĭ, ce nu suferŭ amînare, ca tipăriturĭ de statŭ și comunale, afișurĭ teatrale, repertóre, anunțurĭ funebrale, precum și lucrulŭ necesarŭ pentru expedarea lorŭ și alŭ diarelorŭ.

13. La industria de mașinĭ lucrările de reparatură cele mai necesare și carĭ nu se potŭ amêna, dér numai până la 10 óre înainte de amédĭ.

14. La micii industriașĭ reparaturile, carĭ nu se potŭ amêna până la 10 óre a. m.; ér o sĕptĕmână înainte și după terminulŭ de mutatŭ reparaturile și schimbările la locuințe, ce nu se potŭ amêna.

15. La neguțătorii de coloniale, vinŭ, ceaiu, delicatese și de făină, precum și la sfîrnarĭ până la 11 óre înainte de amédĭ.

16. La toțĭ ceilalțĭ neguțătorĭ debitanțĭ, precum și agențĭ și comisionarĭ de servitorĭ celŭ multŭ până la 10 óre înainte de amédĭ.

17. Lucrările de cancelariă la neguțătorĭ, industriașĭ și fabricanțĭ până la 10 óre înainte de amédĭ.

18. Décă vre-unŭ localŭ este îndreptățitŭ a vinde articolĭ de monopolŭ erarialŭ și pe lângă aceia se ocupă și cu cumpĕrarea sĕu vinderea altorŭ articli, orĭ în acelŭ localŭ pórtă și vre-o altă industriă, atuncĭ acelŭ localŭ stă pentru afacerea din urmă sub articululŭ de lege XIII. 1891 precum și sub disposițiunea actuală.

19. Pregătirea alimentelorŭ, precum și transportulŭ lorŭ póte începe deja la 1 óră nóptea dilei de rĕpausŭ.

20. Vêndarea la têrgurĭ de țéră, carĭ cadŭ în dile de rĕpausŭ legalŭ, nu este prin disposițiunea acésta oprită, și în astfelŭ de dile este vêndarea tuturorŭ articolilorŭ în acea comună liberă. La têrgurĭ de septĕmână însĕ vêndarea este liberă în dile ce cadŭ în dile de rĕpausŭ legalŭ numai până la 10 óre. De sine se înțelege, că prin acésta legile esistente în privința unorŭ têrgurĭ de țéră nu se alteréză și mai cu sémă § 191 alŭ articlului de lege LIII: 1868 este de a se observa.

III Pentru-că comunicația publică, interesele militare și alte interese pubice reclamă neapĕratŭ o esploatare continuă:

1. Exploatarea de căi ferate și de navigațiune cum și lucrarea industrială propriă ocupațiunii la postă, telegrafŭ și telefonŭ.

2. Lucrărĭ industriale de clăditŭ, de înarmatŭ și de aprovisionatŭ din punctulŭ de vedere militarŭ.

3. Lucrărĭ de apĕrare contra inundării și altorŭ întêmplărĭ elementare, cum și lucrările neapăratŭ de lipsă reclamate de preîntimpinarea sĕu vindecarea urmărilorŭ acestorŭ întêmplărĭ elementare.

4. Lucrările industriale, carĭ în interesulŭ comunicațiunei publice sĕu a siguranței publice nu suferŭ o amînare.

5. Lucrărĭ de decorație cu ocasiunea festivitățilorŭ.

Meseria de omnibusurĭ și de trăsurĭ pe plată.

7. Meseria de comisionarĭ și hamalĭ.

8. Intreprinderile de pompă funebră.

IV. Conformŭ punctului b) §. 3 din legea citată în diua amintită potŭ sĕ îndeplinéscă lucrărĭ industriale acei meseriașĭ micĭ independențĭ, carĭ lucréză în locuințele lorŭ singurĭ și adecă fără calfe și ucenicĭ, cum și fără intervenirea altorŭ lucrătorĭ ajutătorĭ.

V. Escepțiunea încuviințată în acéstă disposițiune pentru lucrărĭ singuratice, respect. operațiunĭ, se referă esclusivŭ la lucrătorii și personalele ajutĕtóre, carĭ suntŭ airea ocupate la lucrările, respective la operațiunile amintite.

VI. La acei meseriașĭ, la carĭ, conformŭ celorŭ de mai susŭ, se póte face lucrarea și în Duminecĭ, respectivulŭ meseriașŭ este îndatoratŭ sĕ îngrijéscă, ca lucrătorii ocupațĭ cu aceste lucrărĭ sĕ se schimbe unulŭ pe altulŭ astfelŭ, încâtŭ aceștĭ lucrătorĭ, celŭ puținŭ odată pe lună sĕu la câte 2 sĕptĕmânĭ sĕ se bucure de rĕpausŭ în timpŭ de o Dumineca întrégă sĕu de jumĕtate.

VII. Acéstă ordinațiune întră în vigóre de-odată cu artic. de lege XIII: 1891 la 15 Iulie 1891.

Budapesta, 1 Iulie 1891.

Baross m. p.

Mulțămită Publică. Subscrisulŭ, în numele școlarilorŭ dela școla română gr. or. din Oradea mare, îmĭ permitŭ și pe acéstă cale a li esprima mulțamita-mĭ cordială Domnilorŭ: Nicolau Zigre adv. secretariu consist, Nicolau Diamandi clericŭ absolutŭ, și Dimitrie Balogh, comerciantŭ, — carĭ la esamenulŭ publicŭ, ce s'a ținutŭ în 26 Iunie a. c. condușĭ de simțulŭ nobilŭ, pĕtrunșĭ de rĕspunsurile corecte a-le școlarilorŭ, de progresulŭ și înaintarea acelora în sciințele propuse, — au binevoitŭ și de astă-dată a premia vr'o 30 școlarĭ, parte cu banĭ de argintŭ, parte cu cărțĭ folositóre. — Pentru care faptă nobilă și tot-odată îndemnătóre spre învĕțătură, rogŭ pe bunulŭ Dumnedeu ca susŭ amintițilorŭ Domnĭ marinimoșĭ și interesațĭ de binele, înaintarea și fericirea națiunei lorŭ, sé li lungéscă firulŭ vieții, sĕ li înmulțéscă averea; apoi spre binele și fericirea națiunei nóstre române, sĕ i trăéscă încă mulțĭ anĭ fericițĭ!

Oradea mare, 28 Iuniu 1891.

Eliă Bochișŭ,
învĕț.

Telegramele „Gaz. Trans".

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Budapesta, 10 Iulie. In camera deputațilorŭ desvoltă ministrulŭ-președinte, între ovațiunile furtunóse ale partidei sale și între desaprobările stângei estreme, vederile sale privitóre la proiectulŭ de administrațiune, declarândŭ, că va aduce câtŭ mai curêndŭ proiectulŭ de lege asupra *jurisdicțiunei curiei în afacerĭ electorale.* Scirile privitóre la o fusiune cu oposiția moderată le desminți.

Corfu, 10 Iulie. Iritarea între Grecĭ a ajunsŭ la culme. Esistă temerea despre isbucnirea unorŭ noue agitațiunĭ în contra Jidovilorŭ.

Viena, 10 Iulie. Poliția arestă pe lucrătorulŭ, care se dice, că a durmitŭ peste nópte în locuința soțilorŭ ucișĭ *Emeder*, precum și pe fiulŭ adoptivŭ alŭ acestora, ca fiindŭ fórte bănuițĭ de ucigașĭ ai lorŭ.

CARACTERULŬ.*)

Insușirile caracterului

I. Curagiulŭ.

Pe marele chemicŭ, Lavoisier, ca și pe renumitulŭ astronomŭ Bailly n'a pututŭ sĕ-i scape renumele lorŭ de „egalitatea" și „frățietatea" compatrioțilorŭ lorŭ; amêndoi șĭ-au sfêrșitŭ viața sub guilotină ca Chenier și alțĭ mulțĭ escelențĭ bărbațĭ ai Franciei.

Și ce pericule nu au înduratŭ călĕtorii carĭ au mersŭ sĕ descopere țĕrĭ și mărĭ! Columbus, descoperitorulŭ Americei, precum amŭ arătatŭ, numai ca prin urechile acului a scăpatŭ de mórte. Cunoscută este și peirea lui Franklinŭ cu toțĭ marinarii în călĕtoria sa la polŭ. Și mai multe jertfe a pretinsŭ însĕ esplorarea Africei. Mungo Park, s'a înecatŭ în rîulŭ, pe care l'a descoperitŭ; Clappertonsŭ a muritŭ de frigurĭ la țĕrmurele mării ce a descoperitŭ ș. a.

Bărbațĭ harnicĭ, au scrisŭ adeseorĭ, pe când erau silițĭ a petrece în singurătate opere însemnate, căcĭ singurătatea promovéză cu deosebire nisuința după perfecționare spirituală. Seneca dice, ce e dreptŭ, în scrisórea a 25-a, că singurătatea ne îndémnă la tóte relele; dér elŭ avea în vedere cu deosebire tinerimea.

Și ceea ce se póte dice despre tinerime, se póte dice și despre micele spirite, carĭ asemenea șĭ-au datŭ puțină crescere. Pentru aceste singurătatea este numai chinuitóre, deórece nu află nimicŭ în sine, ce ar puté sĕ le înlocuiéscă societatea altora.

Helps dice frumosŭ: Apele, carĭ mână roțile de móră ale lumei, isvorĕscŭ în ascunsŭ și în singurătate. — Singurătatea forméză spirite adêncĭ și tarĭ, ea promovéză adevĕrulŭ și curățenia sêmțului, din care causă cu dreptŭ cuvêntŭ au numit'o mama sufletului celui mare. Profeții testamentului vechiu, Ioanŭ Botezătorulŭ, Isusŭ, Mohamedŭ, toțĭ au fostŭ predicatorĭ din deșertŭ.

Se scie că Boethius a scrisŭ cartea sa „Mângăierea înțelepciunei" și Grotir, cartea sa „Esplicarea lui Matheiu", în închisóre. Buchanau a scrisŭ frumósele sale „parafrase asupra psalmilorŭ" în chilia unei mănăstirĭ portugese, în care l'au fostŭ închisŭ. Campanella călugărulŭ și patriotulŭ italianŭ, a fostŭ închisŭ 27 de anĭ într'o închisóre ascunsă în Neapole, unde n'a străbătutŭ niciodată radele sórelui. Elŭ căută dér lumină mai înaltă și scrise acolo opera sa „statulŭ sórelui", care a eșitŭ în multe edițiunĭ, și a fostŭ tradusă în cele mai multe limbĭ europene. Raleigh a fostŭ treisprédece anĭ în temniță în Tower și scrise acolo cele cincĭ tomurĭ ale istoriei sale universale. Luther a scrisŭ în închisórea din „Wartburg" afară de traducerea blibliei, multe broșurĭ și polemice carĭ au făcutŭ p'atuncĭ mare sensațiă în Germania.

Numai împrejurării, că Iohn Bunyan a fostŭ închisŭ, este a se mulțămi probabilŭ „peregrinagiulŭ" a căruia autorŭ fiindŭ avisatŭ la sine însușĭ a scrisŭ acésta și alte opere în adêncă cugetare. După ce a fostŭ pusŭ érășĭ în libertate n'a mai scrisŭ nimicŭ. Elŭ a fostŭ cu puține întreruperĭ 12 anĭ închisŭ.

Pe timpurile lui Bunyan sub Carolŭ II partidele în luptele lorŭ închideau cu predilecțiune pe adversarii lorŭ, încâtŭ li-se da ocasiune și aveau putere. Dér încă sub Carolŭ I, ca și pe timpulŭ când nu era rege, erau mulțĭ ómenĭ însemnațĭ în Anglia închișĭ, fără de a'șĭ întrerupe activitatea spirituală obicĭnuită. Sub Carolŭ I a scrisŭ Iohn Eliotŭ frumosulŭ sĕu tractatŭ: „Autocrația omului" în închisórea grea dela Tower, G. Wither a scrisŭ în Marshalsea renumita sa „satiră cătră regele".

Și interregnulŭ lui Cromwell a avutŭ arestanții sĕi renumițĭ. Sir William Davenant a statŭ multă vreme închisŭ în Cowes Castle din causa fidelității sale cătră rege și în închisóre a compusŭ partea de căpeteniă a poemei sale „Gondibert". Se dice, că viéța acestuia fù scăpată mai alesŭ prin intervenirea lui Milton. In schimbŭ elŭ a scăpatŭ viéța lui Milton, când „Carolŭ érășĭ s'a bucuratŭ de alŭ sĕu."

In Francia autocrații mai alesŭ Richelieu, se întreceau a face sĕ amuțéscă cei mai învĕțațĭ bărbațĭ, décă deveniau incomodĭ. Una din jertfele cele mai regretabile ale lorŭ a fostŭ A. Chenier, care scrisă poesii și în închisóre și scurtŭ timpŭ înainte de esecutarea sa la mórte a scrisŭ ultimele sale versurĭ atâtŭ de mișcătóre.

Intre Italianĭ este Silvio Pellico cu deosebire cunoscutŭ, ca unulŭ care a statŭ multă vreme închisŭ. Elŭ a petrecutŭ 10 anĭ în închisorĭ austriace, optŭ în Spielberg. Aicĭ scrise elŭ „amintirile lui frumóse „*Le mie prigioni*", neavêndŭ altŭ ajutorŭ decâtŭ talentulŭ sĕu de contemplare. Din visitele scurte ale ficei pârcălabului și din întêmplările dilnice ale vieței sale monotone șĭ-a creatŭ elŭ însu-șĭ o lume de idei.

Germania și aicĭ ca în tóte a

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 134 alŭ „Gaz. Trans." din 1891.

imitatŭ pe Francia. Schubert scrise admirabila sa odă către Friderică II pe Hohenasperg. Kinkel în închisórea dela Spandau trebuia sĕ tórcă bumbacŭ, dér scria și versurĭ ș. a. In urma hotărîrilorŭ dela Karlsbad era regulă a închide pe cei mai deșteptĭ și învĕțațĭ; dér cei mai mulțĭ nu se descuragiau.

Bărbațĭ, carĭ ca și cei amintițĭ, cadŭ jertfă sentinței legei (séu volniciei), celŭ puținŭ pentr'unŭ timpŭ óre-care în adevĕrŭ totușĭ nu suntŭ învinșĭ. Ba mulțĭ, carĭ păreau, că au suferitŭ deplinŭ naufragiu, au esercitatŭ totușĭ influință mai durabilă asupra omenirei, ca alții, a cărorŭ carieră a fostŭ unŭ șirŭ neîntreruptŭ de sucese. Nicĭ chiar mórtea martirului nu este o pierdere, ci unŭ câștigŭ pentru adevĕrŭ, décă acesta prin jertfa lui capĕtă nouă strălucire. Bărbatulŭ care își jertfesce viéța pentru patriă își asigură prin acésta mai bine îngrijirea sa, și aceia carĭ își sacrifică viéța în entusiasmulŭ unui mare momentŭ, deschidŭ prin acésta ca și Arnold, de Winkelried, altora drumulŭ, pe care înaintéză la învingere.

O causă dréptă póte sĕ fiă învinsă pe unŭ timpŭ óre-care; décă însĕ învinge, atuncĭ la acésta învingere au contribuitŭ adese-orĭ mai multŭ încercările de mai nainte nesuccese, dér cu perseveranță cuvenită întreprinse, decâtŭ cele ce au fostŭ încoronate cu succesŭ, precum o arată acésta mai alesŭ istoria creștinismului.

Esemplulŭ unei morțĭ marĭ póte sĕ însuflețéscă pe alții totŭ așa de bine la perseveranță, ca esemplulŭ unei viețĭ marĭ. O faptă mare nu piere dimpreună cu viéța urzitorului ei, ci cresce și aduce fructe în inimile celorŭ ce rĕmânŭ după elŭ, carĭ veneréză memoria lui. De mulțĭ marĭ bărbațĭ se póte ḍice, că au începutŭ sĕ trăiéscă numai dela mórtea lorŭ.

Numele acelora carĭ au suferitŭ cu statornicíă pentru causa adevĕrului și a dreptății trebue sĕ le stimămŭ și sĕ le cinstimŭ înaintea tuturorŭ celoralalte. Căderea lorŭ în luptă a fostŭ victoria adevĕrului, care face pe ómenĭ liberĭ și care triumféză asupra temniței și a eșafodului.

Cu dreptŭ cuvêntŭ ḍice dér poetulŭ: „celŭ ce stăruiesce cu statornicíă până la sfêrșitŭ, va fi încoronatŭ!"

(Va urma.)

POVEȚE.

Lumină fără chibritŭ. Sĕ se ia o sticluță albă cu gâtulŭ lungŭ și sĕ se pună în ea o bucată de fosforŭ de mărimea unui bonŭ de mazĕre, apoi se tórnă în sticlă uleiu de măsline ferbinte, până cam a treia parte din sticlă, și apoi sĕ se astupe sticla bine cu unŭ dopŭ. Décă avemŭ lipsă de lumină atuncĭ destupămŭ sticla, pentru ca sĕ între puținŭ aerŭ înlăuntru și apoi érășĭ o astupămŭ. Spațiulŭ golŭ din sticlă ne va rĕspândi o lumină viuă. Décă lumina se micșoréză, lăsămŭ érășĭ sĕ între aerŭ înlăuntru, și lumina érășĭ se va mări. Când e frigŭ e bine ca sĕ ținemŭ sticla în mână pentru ca sĕ se încălḍéscă. O sticlă e de ajunsŭ pentru o érnă întrégă, și se póte ținea în buzunarŭ.

Leacŭ în contra influenței. După cum se vede, influența a începutŭ sĕ devină o bólă statornică. De când s'a ivitŭ, s'a observatŭ, că ea a pĕtrunsŭ orĭ și unde, orĭ în ce casă, numai în fabricile de tutunŭ nu. Atâtŭ funcționarii, câtŭ și muncitorii de pe la fabricile de tutunŭ au fostŭ până acumŭ scutițĭ de influență. Acésta o susține unŭ medicŭ elvețianŭ care fiindŭ cu mare luare aminte asupra acestui lucru, a ajunsŭ la conclusiunea, că tutunulŭ séu tăbaculŭ ar fi unŭ bunŭ leacŭ în contra influenței. Bine înțelesŭ aicĭ e vorba despre tutunŭ, ér nu despre fumatŭ; adecă mirosulŭ séu puterea tutunului póte că ar fi de folosŭ în contra influenței, ér nu fumulŭ de tutunŭ, căcĭ amŭ vĕḍutŭ, că fumătorii n'au fostŭ nicĭ de cum crutațĭ de influență.

MULTE ȘI DE TOATE.

Originea purecilorŭ.

Sa ḍisŭ multe asupra originei purecilorŭ; la acestea se mai adauge o anecdotă hazliă de totŭ, în privința acésta.

Pe timpulŭ potopului celui mare, când Noe plutea cu corabia pe deasupra valurilorŭ apei; netrebniculŭ de deavolŭ voì ca sĕ pérdă și pe Noe cu cele ce se aflau în corabiă. Se gândi puținŭ și născocì numai decâtŭ unŭ felŭ de instrumentŭ de fierŭ, numitŭ adĭ sfredelŭ cu care putea sĕ găuréscă păreții corabiei; póte că de atuncĭ e și originea sfredelului.

Astfelŭ ucigașulŭ se apucà de lucru. Bietulŭ Noe și cu cele ce se aflau în corabiă erau în primejdia d'a se îneca. Se apucară și ei sĕ scóță apă din corabie, dér nu puteau prididi pe dracu, căcĭ elŭ lucra multŭ mai iute găurindŭ păreții vasului așa, că apa năvălea din ce în ce și mai multă.

In fața acestui periculŭ se credeau perduțĭ.

Dumneḍeu însĕ, care nu voesce mórtea pĕcătosului, căcĭ perdea de totŭ făptura mâinilorŭ sale, dete înțelepciune năpârcei (șérpe) și póte, că de atuncĭ au șerpii înțelepciune, căcĭ sf. Scriptură ne poruncesce sĕ fimŭ înțelepțĭ ca șerpii; ér năpârca se înfățișà înaintea lui Noe și ḍise:

— Ce-mĭ dai mie ca sĕ astupŭ eu găurile ce le face dracu și prin care intrà apă în corabiă?

— Ce cerĭ, o întrébă Noe în desnădăjduire?

— După ce va înceta potopulŭ, sĕmĭ dai câte unŭ omŭ pe fiăcare ḍi, ca sĕ mănâncŭ cu sĕmênțeniele mele.

Noe strîmtoratŭ de primejdiă îi făgădui cererea și așa năpârca se apucà sĕ astupe găurile, adică: îndată ce draculŭ găurea cu sfredelulŭ năpârca rupea câte o bucățică din códa ei acolo de astupa pe unde intra apa. Cât-va timpŭ deavolulŭ vĕḍêndu că nu-i a reușitŭ planulŭ fugi, lăsândŭ corabia și pe cei dintrênsa în pace.

După ce trecu potopulŭ, Noe aduse jertfa de mulțumire lui Dumneḍeu, că l'a scăpatŭ de înecŭ; în acéstă veseliă năpârca își luă îndrăsnéla și veni sĕ i céră lui Noe cea ce 'i făgăduise adecă: câte unŭ omŭ pe fiăcare ḍi de mâncare. Elŭ se supĕră grozavŭ, fiindcă se gândea, că în câte-va ḍile va isprăvi lumea dându-o la năpârcă, deórece era puțină. Ast-felŭ pe cea dintâiu, care îndrăsni sĕ vorbéscă o arunca în focŭ în urma jertfelorŭ. Dumneḍeu atuncĭ nu-i plăcu fumulŭ ce eșia din arderea năpârcei și pornì unŭ vîntŭ, care împrăscià tótă cenușa dela acéstă jertfă peste tótă suprafața pămêntului. Din acéstă cenusă eșiră purecii, carĭ socotindu-i pe toțĭ din lume, precum și sângele ce îlŭ sugŭ dela toțĭ ómenii, de negreșitŭ că mănâncă unŭ omŭ pe fiă care ḍi, ca împlinire a făgăduinței lui Noe.

„Romanulŭ"

Ionŭ Demetrescu.
de lângă Dĕmbovița.

*

Unŭ calŭ bĕtrânŭ.

Intr'unŭ satŭ din Normandia a părăsitŭ lumea acésta unŭ calŭ bĕtrânŭ, despre care se scie cu siguranță, că a trăitŭ 63 de anĭ. In ultimii doi anĭ ai vieții, bĕtrânulŭ calŭ a trăitŭ numai din grația stăpânului sĕu, care îlŭ iubia din causă că în tinerețe cu elŭ umblase la pețite la nevastă sa. Dealtmintrelea calulŭ acesta a fostŭ folositŭ în viéță numai la hamŭ și nicĭ-odată n'a fostŭ pusŭ la poverĭ marĭ și nicĭ la călĕritŭ. Elŭ a ajunsŭ cea mai înaintată etate între semenii sĕi, căcĭ mai multŭ de 40 de anĭ rarŭ se întêmplă sĕ trăéscă unŭ calŭ; de obiceiu caii trăescŭ numai 25—30 de anĭ. — Fiindŭ vorba despre cai, mai amintimŭ la acestŭ locŭ, că în statulŭ Massachusetts (Africa), s'au luatŭ mĕsurĭ prin carĭ se opresce aspru de-a se tăia coḍile cailorŭ, deórece táindu-se coḍile bieții cai nu se potŭ apăra de musce. Pedépsa este de 100 de dolarĭ. Reuniunea pentru apărarea animalelorŭ dă premii acelora, carĭ descoperŭ pe cei ce taie coḍile dela cai.

*

O școlăriță de 60 de anĭ.

Pe băncile unei școlĭ elementare de fete din Kansas șede o bĕtrână de 60 de anĭ și învață cu multă sîrguință scrierea și cetirea. Ea vine în fiă-care ḍi după prânḍŭ la școlă cu placa și cu abecedarulŭ subsuóră și se așédă în rêndŭ cu celelalte școlărițe, între carĭ se află și nepótele ei în vîrstă de șése și optŭ anĭ. Ea ḍice, că ar veni și diminéța, dér trebue sĕ-șĭ gătéscă de mâncare și sĕ-șĭ ție menagiulŭ. Bĕtrâna a făcutŭ progrese repeḍĭ în cetire; cu scrierea însĕ merge mai greu, deóre-ce mâna-i tremură. Ea declară că va învĕța la școlă atâtŭ timpŭ, până ce va puté ceti în ḍiarŭ și sĕ scrie singură o scrisóre.

Sciri comerciale.

B. Pesta, 4 Iulie. Mișcarea în producte a fostŭ mică și în sĕptĕmâna trecută. Cumpĕrărĭ neînsemnate s'au făcutŭ numai pentru consumŭ. Negoțulŭ de manufacturĭ încă a fostŭ slabŭ. Numĕrarulŭ rarŭ, interesele 4%.

Cereale. Raportele din afară, de pretutindenea, arătau prețurĭ deprimate. După ce însĕ s'a împărtășitŭ din Rusia, că acolo sĕcara va avé rĕcóltă slabă, deodată a întratŭ o schimbare generală. In New-York, scăḍuse grâulŭ cu 2 cențĭ, dér nu numai i-a redobânditŭ pe aceștia, din contră a încheiatŭ încă cu 1 centŭ mai susŭ. De asemenea s'au urcatŭ prețurile și pe celelalte piețe.

In B.-Pesta grâulŭ scăḍuse cu 20 cr. Mai târḍiu s'a mai reculesŭ în-câtva. Mișcarea 80,000 m. metr. Sĕcara, ovĕsulŭ și porumbulŭ, tóte au suferitŭ puținŭ.

Victuale. Căldura cea mare a produsŭ o stagnare în negoțulŭ de ouĕ. S'au vêndutŭ 48½—49½ la 1 fl., lada cu 29, 29.50 fl. — Galițe. Ofertele au întrecutŭ cererile, de aceea prețurile au datŭ îndĕrĕtŭ. S'au plătitŭ: gâsce grase cu 4, 4.50 fl., găinĭ 80 cr.—1.20 fl., curcĭ 3, 4.50 fl., pui 60,75 cr., pui de gâscă 1.80, 2.50 fl., de rațe 80 cr., 1.20, tóte cu părechea.

Păstăióse. In fața recoltei, care promite a fi favorabilă, consumulŭ se mărginesce numai la trebuințele indispensabile.

Pei uscate. In sĕptĕmâna trecută s'au presentatŭ mulțĭ cumpĕrătorĭ, carĭ au și făcutŭ cumpĕrărĭ însemnate. Notéză: boi grei 75—80 fl., de mijlocŭ 68—72 fl., Kneip, fruntea, 112—115 fl. suta de chilogr.

Pei. De óiă n'au fostŭ nicĭ unŭ negoțŭ, de mielŭ s'au vêndutŭ 20,000 cu 70—80 pr., 102 bucățĭ.

Peile lucrate s'au menținutŭ în prețŭ.

Tĕrgulŭ de rîmătorì din Steinbruch. La 5 Iulie n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 140.230 capete, la 6 Iulie au întratŭ 1027 capete și au eșitŭ 1714 rĕmânêndŭ la 6 Iulie unŭ numĕrŭ de 139543 capete. — Se notéză: marfa *ungurescă* veche, grea dela 42 până la 43 cr. marfă *unguréscă* tineră grea dela 44½ cr. până la 45 cr., *de mijlocŭ* dela 46 cr. pànă la 47 cr. — *ușoră* dela 47 cr. până la 48 cr. — *Marfă țĕrănéscă* grea dela 42 până la 43 cr. — *de mijlocu* dela 45 cr. până la 46 cr. *ușóră* dela 47 cr. până la 47½ cr. — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușóră dela — cr. până la — cr. transito dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr., *Marfă sĕrbéscă* grea dela 45½—46 cr. transito, mijlociă grea dela 46½—46 cr. transito. ușóră dela 46½—47 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu 4%.

Călendarulŭ săptĕmânei.

Iuliu are 31 ḍile. Cuptoriu.

1891 Dilele săptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	30 † Sobor SS. Apostoli	12 Henric	4. 53	7. 56
Lunĭ,	1 Cosm'a și Damian	13 Margareta	4. 18	7. 53
Marțĭ,	2 Vest. Preacuratei	14 Barolina	4. 19	7. 52
Mercurĭ,	3 Mart. Iacint și Anat.	15 Imp. Apost.	4. 20	7. 52
Joi,	4 Păr. Andrei Crit.	16 Walter	4. 21	7. 51
Vinerĭ,	5 Păr. Athan. și Athon	17 Alexiu	4. 22	7. 50
Sâmb.	6 Cuv. Sisonie	18 Rosin'a	4. 23	7. 50

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 7 Iuliu n. 1891

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	80	—.—	—.—
Grâu dela Tisa	80	9.75	10.90
Grâu de Pesta	80	9.70	10.85
Grâu de Alba-regala	80	9.80	10.85
Grâu de Bácska	80	10.85	10.90
Grâu ung. de nordŭ	80	—.—	—.—

Sĕmînțe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	7.45	7.60
Orzŭ	nutrețŭ	60.—	5.80	6·20
Orzŭ	de vinars	62.—	.—	.—
Orzŭ	de bere	64.—	.—	.—
Ovĕsŭ		39.41	6.10	6.40
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5.80	5.85
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.70	5.75
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirișcă	"	—	7.40	7.70

Producte div. (Prețulŭ pe 100 chilograme.)	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	—.—	—.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roșiă	—.—	—.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	37.—	38.—
Oleu de in		5.50	5.75
Uns. de porc	dela Pesta	51.50	52.—
"	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	44.—	44.50
"	afumată	50.—	51.—
Sĕu		35.50	37.—
Prune	din Bosnia în buțĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	21.—	22.—
"	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	unguresci		
"	sĕrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	133.	134.
Spirtŭ	brutŭ	18.50	19.—
"	Drojdiuțe de spirt	20.50	21.—

Bursa din Bucurescĭ din 7 Iulie

Valorĭ	%	se cump
Rentă română perpetuă 1875	5%	100.¼
Renta română amortisabilă . .	5%	99.½
dtto	4%	86.²/₂
Renta rom. (rurale convertite)	6%	101.¼
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ .	5%	97.—
idem idem din 1884	5%	—.—
idem idem din 1890	—	95.⁵/₈
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	98.-
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	102.½
idem idem	6%	101.—
idem idem	5%	94.¼
Credit Fonc. Urban din Iașĭ. .	5%	85.¾
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	274.—
	V. N.	
Banca Națion. ult. div. 83.—	500	1490.—
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	367.—
Naționala de asig. ult. div. 32 lei	200	376.—
Banca Rom. ult. div. fr. 15.— .	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	
Banca Nation. a României .	—	
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	5½	

Proprietarŭ:
Dr. Aurelŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Nr. 8679—1891 622,1

PUBLICAȚIUNE

referitóre la conscrierea dărei de cânĭ.

Toțĭ posesorii de cânĭ de pe teritoriulŭ orășenescŭ se provócă conformŭ §-lui 2 alŭ statutului pentru ținerea de cânĭ, de a lua, spre scopulŭ conscrierei cânilorŭ, dela oficiulŭ orășenescŭ de dare în primire, pănă în *13 Iulie a. c.* foile de insinuare, reascernându-le provĕdute cu datele recerivere, totŭ aceluiașĭ oficiolatŭ celŭ multŭ pănă în *20 Iulie a. c.* Foile de insinuare pentru acei posesorĭ de cânĭ, cari nu sciu scrie, se provĕdŭ cu datele recerivere, pe temeiulŭ arĕtărei verbale de către acelașĭ oficiolatŭ.

Acei carĭ ajungŭ în decursulŭ anului în posesiunea unui câne se deobligă, ca luândŭ în primire o fóiă de insinuare dela amintitulŭ oficiu și provĕdêndu-o cu datele recerivere, sĕ-șĭ insinueze cânele în decursŭ de 3 dile.

Intrelăsarea insinuărei cânelui se consideră de contravențiune a statutului pentru cânĭ, pedepsindu-se cu o pedépsă dela 50 cr. pănă la 50 fl. séu cu arestŭ corĕspundĕtorŭ.

Totdeodată se reîntregesce publicațiunea din 24 Iunie a. c. Nr. 8167, aducêndu-se la cunoscința publică, cumcă în loculŭ passului din § 6: „prin urmare toțĭ cânii umblătorĭ liberĭ și fără mărcĭ se vorŭ prinde și ucide de către călău“, este a se induce: „In orașe și comune mai marĭ se ține la provocarea căpitanului orașenescŭ (autorităței comunale) de către călĕu în strade și pe locurĭ publice razzi, cu care ocasiune suntŭ de a se prinde toțĭ cânii, carĭ nu suntŭ provĕduțĭ cu mărcĭ, în orașe, toțĭ cânii, carĭ nu suntŭ provĕduțĭ cu botnițele prescrise, și în comune toțĭ cânii, carĭ nu suntŭ legațĭ. După pedépsa dictată respectivului posesorŭ de cânĭ conformŭ §§ 18—20 alŭ acestui statutŭ și după o supraveghiere de 8 dile a cânelui se înapoiéză cânele, ce are de a se alimenta în decursulŭ acestui timpŭ pe spesele posesorului de cânĭ, la cererea acestuia îndĕrĕtŭ, pe când acei cânĭ ai cărorŭ stăpânĭ nu se insinuéză, se ucidŭ necondiționatŭ.“

Brașovŭ, 4 Iulie 1891.

Magistratulŭ orășenescŭ.

Nr. 8412—1891. 619,3—2

Nr. 8505--1891 621,2—1

PUBLICAȚIUNE.

In *20 Iulie a. c. înainte de prândŭ la 10 óre* se vorŭ da în biroulŭ orășenescŭ forestieralŭ mai multŭ oferențilorŭ pe cale de oferte și licitațiune din hula—scurta—putreda, în susŭ de livadea Honterus, 241 de trunchĭ de ștejarŭ cojițĭ, tăiațĭ în 1890, mai departe 109 bucățĭ trunchĭ de ștejarŭ cojițĭ în Szekérut, îndĕrătulŭ Tĕmpei, tăiațĭ în 1891 ; mai departe 250 bucățĭ de trunchĭ de ștejarĭ cojițĭ tăiațĭ în 1891 în calea adêncă, din susŭ de ștejerișulŭ mare, și în fine 120 trunchĭ de ștejarĭ din așa numitulŭ locŭ de hotarŭ tăiațĭ în 1891.

Oferenții au de a'șĭ ascerne ofertele provĕdute cu unŭ vadiu de 10% din prețulŭ de strigare de 3 florinĭ 90 cr. per m^3. și cu unŭ timbru de 50 cr. pănă la 9½ óre înainte de prândŭ la oficiulŭ forestieralŭ, dechiarândŭ totodată în oferte, cumcă oferențilorŭ li suntŭ cunoscute condițiunile de oferte și cumpĕrare și că se supunŭ lorŭ.

Brașovŭ, 27 Iunie 1891.

Magistratulŭ orășenescŭ.

Anunciu de licitare.

Prin care se face cunoscutŭ cumcă construirea și edificarea internatului destinatŭ pentru 100 de studențĭ se va da în întreprindere pe calea licitațiunei minuende prin oferte.

Doritorii de a licita au de a'șĭ subșterne ofertele sigilate și provĕdute cu unŭ vadiu de 1600 fl. ven. Consistoriu Metropolitanŭ în Blașiu, celŭ multŭ pănă în **25 Iulie** c.

Planulŭ, antemĕsurătórea și calcululŭ preliminarŭ și pănă atuncĭ se potŭ vedé în cancelaria subscrisului.

Blașiu, în 7 Iulie 1891.

Ludovicŭ Csato,
advocatŭ archidiecesanŭ.

620,3—2

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross,** și în librăria **Nicolae Ciurcu.**

Sosirea și plecarea trenurilorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 20 minute diminéța.
Trenulŭ acceleratŭ (peste Clușiu): 2 óre 48 minute după amédĭ.
Trenulŭ de persóne; 7 óre 23 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ (peste Aradŭ): 10 óre 24 minute séra.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 5 óre 15 minute diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 12 óre 20 minute după amédĭ.
Trenulŭ acceleratŭ: 2 ore 19 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ (peste Aradŭ): 5 óre 8 minute diminéța.
Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéța.
Trenulŭ acceleratŭ (peste Clușiu): 2 óre 9 minute după amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 5 minute séra.

2. Dela Bucurecĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ: 2 óre 18 minute după amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 58 minute séra.
Trenulŭ acceleratŭ: 10 óre 17 minute séra.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ